PÄÄTÖKSET

KOMISSION PÄÄTÖS (EU) 2015/162,

annettu 9 päivänä heinäkuuta 2014,

valtiontuesta SA.36612 (2014/C) (ex 2013/NN) jonka Latvia on myöntänyt Parexille

(tiedoksiannettu numerolla C(2014) 4550)

(Ainoastaan englanninkielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 108 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

on mainitun artiklan mukaisesti kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa ([1]),

sekä katsoo seuraavaa:

1. MENETTELY

1.1 Aiemmat toimenpiteet Parexin hyväksi

(1) Latvia ilmoitti 10 päivänä marraskuuta 2008 komissiolle AS Parex bankan, jäljempänä 'Parex banka', hyväksi myönnettävästä valtiontukitoimenpiteiden paketista, jonka tarkoitus oli tukea rahoitusjärjestelmän vakautta. Komissio hyväksyi kyseiset toimenpiteet väliaikaisesti 24 päivänä marraskuuta 2008 ([2]), jäljempänä 'ensimmäinen pelastamista koskeva päätös', sillä perusteella, että Latvia sitoutui toimittamaan Parex bankan rakenneuudistussuunnitelman kuuden kuukauden kuluessa.

(2) Latvian pyynnöstä komissio hyväksyi Parex bankan tukitoimenpiteisiin muutoksia vielä 11 päivänä helmikuuta 2009 ([3]), jäljempänä 'toinen pelastamista koskeva päätös', ja 11 päivänä toukokuuta 2009 ([4]), jäljempänä 'kolmas pelastamista koskeva päätös'.

(3) Latvia antoi Parex bankan rakenneuudistussuunnitelman tiedoksi 11 päivänä toukokuuta 2009. Komissio teki 29 päivänä kesäkuuta 2009 ([5]) antamassaan päätöksessä alustavan päätelmän, että ilmoitetut rakenneuudistustoimenpiteet olivat Parex bankalle myönnettyä valtiontukea ja että tällaisen tuen soveltuminen sisämarkkinoille oli kyseenalaista. Komissio päätti näin ollen aloittaa SEUT-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn ja pyysi Latviaa toimittamaan tuen soveltuvuuden arviointiin tarvittavat tiedot.

(4) Latvia ja komissio kävivät 11 päivän toukokuuta 2009 ja 15 päivän syyskuuta 2010 välisenä aikana useaan otteeseen tiedonvaihtoa ja keskusteluja Parex bankan rakenneuudistuksesta. Tuona aikana Latvia päivitti Parex bankan rakenneuudistussuunnitelmaa monta kertaa.

(5) Rakenneuudistussuunnitelmassa esitettiin, että Parex banka jaetaan kahdeksi pankiksi, joista toinen on vastaperustettu pankki nimeltä AS Citadele banka, jäljempänä 'Citadele', joka on niin sanottu "hyvä pankki" ja jolle siirretään kaikki keskeiset omaisuuserät ja osa toissijaisista omaisuuseristä ([6]), ja toinen on niin sanottu "huono pankki", jäljempänä 'Reverta' ([7]), jolle jäävät loput toissijaiset omaisuuserät ja järjestämättömät saamiset. Jako toteutettiin 1 päivänä elokuuta 2010.

([1]) Komission päätös SA.36612–2014/C (ex 2013/NN), (EUVL C 147, 16.5.2014, s. 11).
([2]) Komission päätös NN 68/08 (EUVL C 147, 27.6.2009, s. 1).
([3]) Komission päätös NN 3/09 (EUVL C 147, 27.6.2009, s. 2).
([4]) Komission päätös N 189/09 (EUVL C 176, 29.7.2009, s. 3).
([5]) Komission päätös C 26/09 (ex N 289/2009), (EUVL C 239, 6.10.2009, s. 11).
([6]) Erityisesti lainojen myöntäminen itsenäisten valtioiden yhteisössä, jäljempänä 'IVY', sijaitseville lainanottajille sekä Liettuassa sijaitseva tytärpankki, Ruotsissa ja Saksassa sijaitsevat sivuliikkeet ja varainhoitotoiminta, joka kattaa Sveitsissä sijaitsevan tytärpankin.
([7]) Pankki säilytti 1 päivänä elokuuta 2010 toteutetun jaon jälkeen aluksi Parex banka -nimen, mutta muutti toukokuussa 2012 toiminimekseen "AS Reverta".

(6) Komissio hyväksyi 15 päivänä syyskuuta 2010 antamallaan päätöksellä ([8]), jäljempänä 'Parexia koskeva lopullinen päätös', Parex bankan rakenneuudistussuunnitelman niiden sitoumusten perusteella, jotka Latvian viranomaiset antoivat 3 päivänä syyskuuta 2010.

(7) Latvian pyynnöstä komissio hyväksyi 10 päivänä elokuuta 2012 antamallaan päätöksellä, jäljempänä 'muutoksia koskeva päätös' ([9]), tietyt muutokset Parexia koskevaan lopulliseen päätökseen sisältyneisiin kolmeen sitoumukseen. Muutokset olivat seuraavat: 1) IVY-lainojen luovutusmääräajan jatkaminen ([10]) 31 päivään joulukuuta 2014 asti; 2) Citadelelle pankin ja koko konsernin tasolla asetettujen vakavaraisuutta koskevien vähimmäisvaatimusten korottaminen sekä 3) aiempien vuosien käyttämättömien antolainauksen enimmäisrajojen siirron salliminen alkuperäisen markkinaosuuden ylärajan puitteissa.

(8) Komissio tuo esiin, että Latvia hyväksyi 5 päivänä kesäkuuta 2014 tämän päätöksen antamisen poikkeuksellisesti englannin kielellä.

1.2 **Muodollinen tutkintamenettely**

(9) Latvia ilmoitti 1 päivänä lokakuuta 2013 hakevansa vielä yhtä muutosta Parexia koskevaan lopulliseen päätökseen ja pyysi Citadelen varainhoitotoiminnan ([11]) luovutusmääräajan jatkamista. Tämän muutospyynnön arvioinnin yhteydessä komissio pani merkille, että Latvian Parexille ja Citadelelle myöntämä valtiontuki ylitti komission hyväksymät tukitoimenpiteet.

(10) Latvia ja komissio kävivät […] (*) ja 4 päivän maaliskuuta 2014 välisenä aikana useaan otteeseen tiedonvaihtoa kyseisistä lisätukitoimenpiteistä. Latvia toimitti tietoja ja asiakirjoja 30 päivänä lokakuuta 2013, 31 päivänä tammikuuta 2014 ja 4 päivänä maaliskuuta 2014 (mukaan lukien Parex bankaa koskevan tarkistetun rakenneuudistussuunnitelman).

(11) Komissio on lisäksi saanut 11 päivän marraskuuta 2013 jälkeen kuukausittain tiedotteen Latvian edistymisestä Citadelen myynnissä, joka aloitettiin lokakuussa 2013.

(12) Komissio ilmoitti 16 päivänä huhtikuuta 2014 antamallaan päätöksellä, jäljempänä 'menettelyn aloittamista koskeva päätös' ([12]), Latvialle, että se oli päättänyt aloittaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT', 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn tutkittuaan Latvian viranomaisten toimittamat tiedot. Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä komissio myös pyysi asianosaisia esittämään huomautuksensa tuesta ja sai vastauksena yhden huomautuksen 23 päivänä toukokuuta 2014.

(13) Latvia on ilmoittanut komissiolle, että asian kiireellisyyden vuoksi se on hyväksynyt tämän päätöksen antamisen poikkeuksellisesti englannin kielellä.

2. **KUVAUS**

2.1 **Asianomainen yritys**

(14) Parex banka oli Latvian toiseksi suurin pankki, ja 31 päivänä joulukuuta 2008 sen tase oli 3,4 miljardia Latvian latia (4,9 miljardia euroa). Parex banka perustettiin vuonna 1992. Marraskuussa 2008 Latvia osti 84,83 prosenttia pankin osakepääomasta kahdelta enemmistöomistajalta nimelliseen 2 Latvian latin (noin 3 euron) kokonaishintaan. Komissio hyväksyi tämän valtiontukitoimenpiteen ensimmäisellä ja toisella pelastamista koskevalla päätöksellä. Pelastamista koskevilla päätöksillä hyväksytyn pääoman vahvistamisen jälkeen Latvia kasvatti omistusosuuttaan Parex bankassa noin 95 prosenttiin sijoittamalla siihen vielä 140,75 miljoonaa Latvian latia toukokuussa 2009. Komissio hyväksyi tämän toimenpiteen kolmannella pelastamista koskevalla päätöksellä.

(15) Huhtikuussa 2009 Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki, jäljempänä 'EBRD', osti Parex bankan osakepääomasta 25 prosenttia sekä yhden osakkeen. Sen jälkeen kun Parex banka oli vuonna 2010 jaettu hyväksi ja huonoksi pankiksi ja osakasrakenteeseen oli tehty asianmukaiset muutokset, Citadelen osakkeita omistivat Latvia (75 %) ja EBRD (25 %), ja Revertan osakkeita Latvia (84,15 %), EBRD (12,74 %) ja muut (3,11 %).

([8]) Komission päätös 2011/364/EU, (EUVL L 163, 23.6.2011, s. 28).
([9]) Komission päätös SA.34747 (EUVL C 273, 21.9.2013, s. 1).
([10]) Tällä tarkoitetaan lainoja IVY:ssä sijaitseville lainanottajille.
([11]) Varainhoitotoiminta koostuu Citadelen yksityisten pääomasijoitusten hallinnoinnista, varainhoitoa harjoittavista tytäryhtiöistä ja AP Anlage & Privatbank AG:stä (Sveitsi).
(*) Liikesalaisuus
([12]) Ks. alaviite 1.

(16) Parexia koskevan lopullisen päätöksen johdanto-osan 11–15 kappaleessa on kuvattu yksityiskohtaisesti Parex bankan vaiheet aina kyseisen päätöksen antamiseen asti.

2.2 **Citadelea ja Revertaa varten hyväksytyt tukitoimenpiteet**

(17) Parex bankan hyväksi toteutettiin sarja tukitoimenpiteitä, jotka komissio hyväksyi ensimmäisessä, toisessa ja kolmannessa pelastamista koskevassa päätöksessä, jäljempänä 'pelastamista koskevat päätökset', sekä Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä.

(18) Komission Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä hyväksymän rakenneuudistussuunnitelman mukaan komission aiemmin hyväksymää pelastamistukea jatkettaisiin rakenneuudistuskauden loppuun saakka ja se jaettaisiin Citadelen ja Revertan kesken. Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä hyväksyttiin myös uutta rakenneuudistustukea Revertalle ja Citadelelle. Lisäksi siinä määriteltiin käyttömekanismi tuelle, joka oli aiemmin hyväksytty pelastamista koskevissa päätöksissä Parex bankan jaon jälkeen ja joka kattoi seuraavat:

a) valtion talletuksina sekä Citadelelle että Revertalle annettava maksuvalmiustuki ([13]);

b) valtion takaukset Citadelen ja Revertan veloille ([14]);

c) valtion toteuttama Revertan ja Citadelen pääomapohjan vahvistaminen ([15]); ja

d) omaisuuseriin kohdistuva tukitoimi Citadelen hyväksi ([16]).

3. **PERUSTEET MUODOLLISEN TUTKINTAMENETTELYN ALOITTAMISELLE**

3.1 **Latvian Parex bankan, Citadelen ja Revertan hyväksi toteuttamat lisätoimenpiteet**

(19) Valvonnasta vastaavan toimitsijamiehen ([17]) 29 päivänä elokuuta 2013 toimittaman kertomuksen sekä Latvian lokakuusta 2013 lähtien toimittamien asiakirjojen ja tietojen perusteella Latvia oli toteuttanut seuraavat toimenpiteet ilman ennakkoilmoitusta komissiolle:

a) Latvia myönsi 22 päivänä toukokuuta 2009 Parex bankalle 50,27 miljoonan Latvian latin suuruisen toissijaisen lainan (luonteeltaan toissijaista omaa pääomaa), joka erääntyy seitsemän vuoden kuluttua eli 21 päivänä toukokuuta 2016, jäljempänä 'ensimmäinen toimenpide'. Tämän toissijaisen lainan erääntymisaika ylittää ensimmäisessä pelastamista koskevassa päätöksessä hyväksytyn ja Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä vahvistetun viiden vuoden enimmäiserääntymisajan.

b) Latvia myönsi 27 päivänä kesäkuuta 2013 Citadelelle 18 kuukauden lisäajan yhteensä 37 miljoonan Latvian latin suuruisten toissijaisten lainojen erääntymiselle, jäljempänä 'toinen toimenpide' (Latvialla oli tuolloin toissijaisia lainoja kaikkiaan 45 miljoonaa Latvian latia) ([18]). Latvia ei ilmoittanut toissijaisten lainojen erääntymisajan jatkamisesta komissiolle.

([13]) Parexia koskevan lopullisen päätöksen johdanto-osan 55–57 kappale.
([14]) Parexia koskevan lopullisen päätöksen johdanto-osan 58–61 kappale.
([15]) Parexia koskevan lopullisen päätöksen johdanto-osan 62–68 kappale.
([16]) Parexia koskevan lopullisen päätöksen johdanto-osan 69 ja 70 kappale.
([17]) Valvonnasta vastaava toimitsijamies nimitettiin Revertan, Citadelen ja Latvian viranomaisten 28 päivänä helmikuuta 2011 allekirjoittamalla toimeksiannolla. Valvonnasta vastaava toimitsijamies on toimittanut kahdesti vuodessa valvontakertomuksen, joka kattaa edellisen puolivuotiskauden. Ensimmäinen kertomus kattoi 31 päivänä joulukuuta 2010 päättyneen puolivuotiskauden.
([18]) Citadele perustettiin Parex bankan jaon seurauksena 1 päivänä elokuuta 2010. Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä hyväksyttiin kaikkien Parex bankalle aiemmin myönnettyjen toissijaisten lainojen siirto Citadelelle. Latvia ei antanut Parex bankalle toissijaista omaa pääomaa jaon yhteydessä eikä Latvia olisi voinut antaa sellaista jaon jälkeen, kuten menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 21 kappaleessa yksityiskohtaisesti selitetään.
EBRD suostui 3 päivänä syyskuuta 2009 jälleenrahoittamaan osan Latvian aiemmin Parex bankalle myöntämästä toissijaisesta lainasta. Latvian Parex bankalle myöntämien toissijaisten lainojen määrä oli 31 päivänä joulukuuta 2009 yhteensä 37 miljoonaa Latvian latia, ja EBRD:n jälleenrahoittaman toissijaisen lainan määrä oli 13 miljoonaa Latvian latia.
Jaon yhteydessä Latvia siirsi itselleen 8 miljoonaa Latvian latia 13 miljoonan Latvian latin suuruisesta EBRD:n toissijaisesta lainasta. Latvialla oli 1 päivänä elokuuta 2010 yhteensä 45 miljoonaa Latvian latia toissijaisia lainoja (usealla eri erääntymisajalla), kun taas EBRD:llä niitä oli yhteensä 5 miljoonaa Latvian latia.

c) Lisäksi Latvia on antanut vuodesta 2011 lähtien Revertalle maksuvalmiustukea enemmän kuin komissio on sallinut Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä, jäljempänä 'kolmas toimenpide', niin perusskenaariota kuin pahinta skenaariota varten ([19]).

(20) Niiden tietojen perusteella, jotka komissiolla oli käytössään menettelyn aloittamista koskevan päätöksen antamisen aikaan, komissiolla oli vakavia epäilyjä ensimmäisen ja toisen toimenpiteen soveltumisesta sisämarkkinoille, kun otetaan huomioon, että

a) Latvian myöntämien toissijaisten lainojen soveltuvuuden alkuperäisessä arvioinnissa lainojen viiden vuoden erääntymisaikaa pidettiin lyhimpänä mahdollisena, ja niiden voitiin siten katsoa soveltuvan sisämarkkinoille ja

b) sen tueksi, että lyhin mahdollinen erääntymisaika on tosiasiassa pidempi, ei ollut esitetty mitään uusia perusteita.

(21) Menettelyn aloittamista koskevan päätöksen antamisen aikaan ei ollut myöskään esitetty riittäviä perusteluja osoittamaan, että kolmas toimenpide soveltui sisämarkkinoille.

(22) Näin ollen komissio aloitti neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 ([20]) 13 artiklan 1 kohdassa ja 4 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun muodollisen tutkintamenettelyn edellä johdanto-osan 19 kappaleessa kuvailtujen ensimmäisen, toisen ja kolmannen toimenpiteen kautta myönnetyn sääntöjenvastaisen tuen osalta.

3.2 **Citadelen varainhoitotoiminnasta luopumista koskevan sitoumuksen rikkominen**

(23) Latvia ei ole täyttänyt Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä esitettyä sitoumusta luopua Citadelen varainhoitotoiminnasta viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2013 ilman luovutuksesta vastaavaa toimitsijamiestä tai viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2013 luovutuksesta vastaavan toimitsijamiehen kanssa, jäljempänä 'neljäs toimenpide' ([21]). Näin ollen kyseistä sitoumusta luopua Citadelen varainhoitotoiminnasta edellä mainittuihin päivämäärin mennessä on rikottu.

(24) Komissio totesi menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä, että edellä johdanto-osan 21 kappaleessa kuvaillun sitoumuksen rikkominen oli tuen väärinkäyttöä. Edellä esitetyistä syistä komissio päätti aloittaa asetuksen (EY) N:o 659/1999 16 artiklassa tarkoitetun tuen väärinkäyttöä koskevan muodollisen tutkintamenettelyn.

4. **ASIANOMAISTEN OSAPUOLIEN HUOMAUTUKSET**

(25) Menettelyn aloittamista koskevan päätöksen jälkeen komissio vastaanotti huomautuksia yhdeltä henkilöltä, joka ei todistanut, että hän on asianomainen osapuoli eli osapuoli, jonka *omiin* etuihin toimenpide voi vaikuttaa (kuten kilpailija tai alan järjestö ([22])), tai että hän toimii asianomaisen osapuolen puolesta.

(26) Komission vastaanottamat huomautukset liittyivät Parex bankan väitettyihin lainvastaisiin toimiin, eivätkä Latvian Parex bankan, Citadelen ja Revertan hyväksi toteuttamiin ensimmäiseen, toiseen ja kolmanteen toimenpiteeseen tai neljänteen toimenpiteeseen. Ne liittyivät pääosin sellaisiin tosiseikkoihin ja tietoihin, joilla ei ole suoranaisesti merkitystä sille, onko käsiteltävänä olevassa asiassa noudatettu valtiontukisääntöjä. Näin ollen tässä päätöksessä esitettävää arviointia varten ne on kirjattu ja niitä on pidetty yleisenä markkinatietona.

5. **LATVIAN HUOMAUTUKSET MUODOLLISESTA TUTKINTAMENETTELYSTÄ**

(27) Menettelyn aloittamista koskevan päätöksen jälkeen Latvia toimitti 26 päivänä toukokuuta 2014 huomautuksia vastatakseen komission esittämiin epäilyihin ensimmäisen, toisen ja kolmannen toimenpiteen soveltumisesta sisämarkkinoille ja Citadelen varainhoitotoiminnasta luopumista koskevan sitoumuksen rikkomisesta.

([19]) Asiaa käsitellään tarkemmin menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 21 kappaleessa.
([20]) Neuvoston asetus (EY) N:o 659/1999, annettu 22 päivänä maaliskuuta 1999, Euroopan yhteisön toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä; EYVL L 83, 27.3.1999, s. 1.
([21]) Ks. Parexia koskevan lopullisen päätöksen johdanto-osan 73 kappale.
([22]) Ks. asetuksen (EY) N:o 659/1999 1 artiklan h alakohta.

(28) Lisäksi Latvia toimitti 30 päivänä toukokuuta 2014 päivitetyn rakenneuudistussuunnitelman, johon oli sisällytetty tämän päätöksen 5.1 ja 5.5 kohdassa esitetyt tiedot ja vastasuoritteet.

(29) Vastauksena komission tietopyyntöön Latvia toimitti 23 päivänä kesäkuuta 2014 lisätietoja toisesta toimenpiteestä.

5.1 **Toissijaisia lainoja varten alun perin myönnetty erääntymisaika, joka ylitti pelastamista koskevissa päätöksissä ja Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä määrätyt rajat (ensimmäinen toimenpide)**

(30) Latvia esittää 26 päivänä toukokuuta 2014 toimittamissaan huomautuksissa, että ensimmäinen toimenpide oli välttämätön, sillä sen avulla Parex banka pystyi täyttämään lainsäädäntöön perustuvat vakavaraisuusvaatimukset, ja kyettiin välttämään Latvian hauraan, paljon sisäisiä kytköksiä ja riippuvuussuhteita sisältävän pankkijärjestelmän peruuttamaton romahtaminen.

(31) Latvian mukaan ensimmäisen pelastamista koskevan päätöksen antamisen aikaan Latvian viranomaisilla oli vain rajallisesti tietoa Parex bankan tosiasiallisesta taloudellisesta tilanteesta ja sen omaisuuden laadusta. Siksi ensimmäisessä komissiolle esittämässään valtiontukitoimenpiteiden hyväksymistä koskevassa pyynnössään Latvia ilmoitti myöntävänsä toissijaisia lainoja viiden vuoden erääntymisajalla, sillä se oli lyhin erääntymisaika, jolla toissijaiset lainat saatettiin asiaa koskevien Latvian säännösten nojalla luokitella toissijaiseksi omaksi pääomaksi.

(32) Latvia toteaa, että saadakseen tarkemman kuvan Parex bankan taloudellisesta asemasta se pyysi PricewaterhouseCoopers-yhtiötä tekemään Parex bankalle due diligence -tarkastuksen. Tarkastus valmistui 26 päivänä tammikuuta 2009, kun ensimmäinen pelastamista koskeva päätös oli jo hyväksytty.

(33) Samalla Latvia korostaa, että markkinatilanne muuttui nopeasti vuosina 2008 ja 2009, ja lainojen laatu heikkeni odotettua nopeammin. Tilanteen huononemista kuvastaa ja siitä johtuu, että komissio antoi Parex bankaa varten kolme pelastamista koskevaa päätöstä ja että Latvia laati Parex bankan rakenneuudistussuunnitelmasta useita versioita, joista viimeisimmän se antoi tiedoksi 11 päivänä toukokuuta 2009, jäljempänä 'vuoden 2009 rakenneuudistussuunnitelma'.

(34) Latvia selittää, että pelastamista koskevissa päätöksissä esitetyt oletukset ja ennusteet vesittyivät pian taloudellisessa ympäristössä erityisesti maailmanlaajuisen talouskriisin johdosta tapahtuneiden nopeiden muutosten ja Parex bankaan markkinoilla kohdistuneen luottamuksen heikkenemisen seurauksena. Latvia totesi näin ollen, ettei Latvian Parex bankan toissijaisille lainoille myöntämä viiden vuoden erääntymisaika riittäisi vakauttamaan Latvian haurasta pankkijärjestelmää. Tuolloin ilmenikin, että Parex banka — joka oli järjestelmän kannalta merkittävä pankki — tarvitsi toissijaisia lainoja, joiden erääntymisaika olisi yli viisi vuotta, jotta se voisi täyttää vakavaraisuusvaatimukset ja erityisesti sovellettavat omien varojen riittävyyttä koskevat vaatimukset.

(35) Parex bankaan toissijaisten lainojen myöntämisen aikaan sovelletun sääntelykehyksen (joka pohjautui Basel II -sääntöihin ([23])) nojalla vain 80 prosenttia 50,27 miljoonan Latvian latin suuruisista viisivuotisista lainoista (ts. vain 40,22 miljoonaa Latvian latia) olisi voitu luokitella toissijaiseksi omaksi pääomaksi. Erityisesti lainsäädännön takia toissijaisiin lainoihin oli sovellettava vuosittain kumulatiivista diskonttokerrointa (tai kuoletuskerrointa) heijastamaan näiden rahoitusvälineiden heikkenevää arvoa pääomapohjan positiivisina komponentteina. Tämän seurauksena viisivuotisesta lainasta voidaan ensi vaiheessa käyttää omien varojen riittävyyttä koskevissa laskelmissa vain 80 prosenttia, toisen vuoden alussa 60 prosenttia ja niin edelleen.

(36) Latvia esittää väitteensä tueksi vertailevia laskelmia, jotka osoittavat, että jos Latvia olisi myöntänyt toissijaiset lainat ainoastaan viiden vuoden erääntymisajalla, niitä ei olisi voinut pitää alusta lähtien kokonaisuudessaan toissijaisena omana pääomana.

(37) Latvian oli muutettava Parex bankalle myönnettyjen toissijaisten lainojen erääntymisaika seitsemäksi vuodeksi, jotta koko 50,27 miljoonaa Latvian latia, jonka valtio oli myöntänyt toissijaisina lainoina, saatettiin kirjata toissijaiseksi omaksi pääomaksi vuosina 2009 ja 2010 niin, että Parex banka pystyi saavuttamaan sen tavoitteeksi asetetun vakavaraisuussuhteen. Taulukossa 1 esitetään Parex bankan kunkin vuoden lopulla hallussaan pitämän tukikelpoisen toissijaisen oman pääoman määrä toukokuussa 2009 myönnetyn 50,27 miljoonan Latvian latin toissijaisen lainan erääntymisajan perusteella.

([23]) Basel II:lla tarkoitetaan sääntelykehystä (International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: a Revised Framework), jossa vahvistetaan säännöt vähimmäispääomavaatimuksille pankkitoimintaa varten. Säännöt on laatinut Baselin pankkivalvontakomitea, keskuspankkien ja pankkivalvontaviranomaisten ryhmittymä eli G10-ryhmä, joka laati ensimmäiset säännöt vuonna 1988.

Taulukko 1

Toukokuussa 2009 myönnetyn toissijaisen lainan erääntymisaika ja luokittelu toissijaiseksi omaksi pääomaksi (miljoonaa Latvian latia)

Erääntymisaika	2009	2010	2011
Viiden vuoden laina	40,22	30,16	20,11
Kuuden vuoden laina	50,27	40,22	30,16
Seitsemän vuoden laina	**50,27**	**50,27**	**40,22**
Kahdeksan vuoden laina	50,27	50,27	50,27

(38) Latvia selittää, että 9 päivänä kesäkuuta 2009 Nomura International (jonka Latvia nimitti maaliskuussa 2009 järjestämään Parex bankan myynnin) esitti Latvian viranomaisille Parex bankan myyntistrategian, jossa aikataulu oli erittäin tiukka siten, että myyntiprosessi oli tarkoitus saattaa päätökseen vuonna 2010. Siksi oli tärkeää, että Parex banka täytti kaikki sovellettavat pääomavaatimukset ainakin vuoden 2010 loppuun asti.

(39) Lopuksi Latvia väittää, että jos toissijaisen lainan erääntymisaika olisi ollut vain viisi vuotta, vuoden 2009 rakenneuudistussuunnitelmaan olisi pitänyt lisätä toimenpiteitä, joilla olisi muilla tavoin tuettu Parex bankan omien varojen riittävyyttä (esim. uudet pääomalisäykset, toissijaisten lainojen välitön jatkaminen). Ilman tällaisia toimenpiteitä tallettajat olisivat jääneet suojattomiksi ja Latvian talousjärjestelmän vakaus olisi ollut vakavasti uhattuna.

5.2 **Ilmoittamatta jäänyt toissijaisten lainojen erääntymisajan pidentäminen (toinen toimenpide)**

(40) Toisen toimenpiteen osalta Latvia esittää, että toissijaisen lainan erääntymisaikaa oli pidennettävä uudelleen vuonna 2013 lainsäädäntöön tehtyjen muutosten johdosta. Erityisesti Latvian rahoitus- ja pääomamarkkinoiden valvontakomissio, jäljempänä 'FCMC', ilmoitti Citadelelle 1 päivänä maaliskuuta 2013, että koko konsernin vakavaraisuussuhteen oli oltava vähintään 10 prosenttia viimeistään vuoden 2013 lopussa, kun taas suositeltu osuus olemassa olevien ja mahdollisten riskien hallitsemiseksi oli […]. Ennen maaliskuuta 2013 vakavaraisuussuhteen oli täytynyt olla vähintään 8,4 prosenttia.

(41) Latvian mukaan toinen toimenpide toteutettiin hyvässä uskossa, sillä Latvian viranomaiset katsoivat toimenpiteen olevan markkinataloussijoittajaperiaatteen mukainen, koska se ei aiheuta valtiolle taloudellista menetystä.

(42) Latvia ilmoittaa vielä, että toisen toimenpiteen hyväksymisen aikaan se tulkitsi Citadelen tavoin hyvässä uskossa, että kyseisen toissijaisen lainan erääntymisajan pidentäminen oli mahdollista asiaa koskevien komission päätösten ja rakenneuudistussuunnitelman nojalla.

(43) Latvia väittää, että markkinasijoittaja olisi Citadelen enemmistöosakkaan asemassa pyrkinyt parhaansa mukaan säilyttämään mahdollisimman pitkälle sijoituksensa arvon ja ollut valmis hyväksymään ja toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet välttääkseen omistusosuutensa kirjanpitoarvon vähenemisen sen takia, että pankki ei pysty täyttämään pääomavaatimuksiaan. Jos Citadele ei olisi pystynyt täyttämään FCMC:n tuolloin määräämiä tiukkoja omien varojen riittävyyttä koskevia vaatimuksia, pankin vakaus, elinkelpoisuus ja markkinoitavuus olisivat vaarantuneet ja viime kädessä mahdollisuudet toteuttaa myynti hyvillä rahoitusehdoilla olisivat heikentyneet.

(44) Latvia esittää lisäksi vaihtoehtoisen skenaarion, jossa toista toimenpidettä ei olisi myönnetty. Tässä skenaariossa suositeltua pääomasuhdetta ei olisi saavutettu, sillä vakavaraisuussuhde olisi 31 päivänä joulukuuta 2013 ollut alle 9,3 prosenttia, kun vähimmäisvaatimus oli 10 prosenttia.

(45) Latvia myös katsoo, ettei muita toimenpiteitä Citadelen omien varojen riittävyyden tukemiseksi (ts. pääoman korotusta tai uusien toissijaisten lainojen myöntämistä) ollut mahdollista toteuttaa. Tarkemmin se toteaa, että Citadelen olisi ollut mahdotonta saada vuonna 2013 toissijaisia lainoja ulkopuolisilta sijoittajilta, kun otetaan huomioon että Latvian viranomaiset olivat päättäneet luopua Citadelesta lyhyen ajan sisällä (ts. viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2014). Epävarmuus mahdollisesta ostajasta ja sen tulevasta strategiasta olisi saanut toissijaisten lainojen antajat vaatimaan myyntioption kaikkiin niiden Citadelelle myöntämiin toissijaisiin lainoihin (määräysvallan vaihtumista koskeva lauseke) ([24]). Tämä olisi käytännössä tarkoittanut, että tällaisten toissijaisten lainojen tosiasiallisen erääntymisajan olisi katsottu olevan alle viisi vuotta, eikä niitä olisi siten voitu pitää toissijaisena omana pääomana.

(46) Latvian viranomaiset toimittivat 23 päivänä kesäkuuta 2014 vastauksen komission pyyntöön saada tietoa siitä, oliko Latvia pyytänyt EBRD:ltä Citadelen toissijaisten lainojen erääntymisajan pidentämistä. Vastauksessa ne vakuuttivat, että ne eivät olleet ehdottaneet EBRD:lle ennen toisen toimenpiteen myöntämistä, että EBRD pidentäisi antamiensa toissijaisten lainojen erääntymisaikaa. Samassa yhteydessä ne toistivat, että toinen toimenpide oli täytynyt toteuttaa, jotta Citadele ei olisi rikkonut uusia, entistä tiukempia pääomavaatimuksia.

(47) Latvia katsoo, että sen oli täytynyt viipymättä pidentää Citadelelle antamiensa toissijaisten lainojen erääntymisaikaa, eikä se ollut neuvotellut vastaavaa pidennystä EBRD:n antamia toissijaisia lainoja varten.

(48) Latvian mukaan sen päätökseen vaikuttivat seuraavat kolme seikkaa:

a) Tarve tehokkaasti puuttua uhkaavaan uusien pääomavaatimusten rikkomiseen: Citadele oli laskenut toissijaista omaa pääomaa koskevan tarpeensa ja todennut, että jos toisen toimenpiteen — jolla erääntymisaikaa pidennetään 18 kuukautta — sijasta muutetaan sellaisen toissijaisen lainan erääntymisaikaa, jossa myös EBRD on osallisena, tarvitaan huomattavasti pidempi jatkoaika. Ero johtui siitä, että kyseisen lainan pääoma oli pienempi ja siten sen vaikutus Citadelen pääoma-asemaan oli merkittävästi vähäisempi. Latvia tuo vielä esiin, että EBRD:n antaman toissijaisen lainan erääntymisajan pidentäminen olisi edellyttänyt, että asiasta olisi neuvoteltu EBRD:n kanssa. Lisäksi kun otetaan huomioon sovellettavan lainsäädännön erot ja oikeudelliset puitteet, jotka olisi pitänyt luoda, EBRD:n antaman toissijaisen lainan jatkaminen, samalla kun olisi jatkettu osaa Latvian antamasta toissijaisesta lainasta, olisi edellyttänyt monimutkaisia oikeudellisia järjestelyjä.

b) Latvia korostaa, että erääntymisajan pidentämisen aikaan se katsoi, että EBRD:n antaman toissijaisen lainan erääntymisajan pidentäminen olisi hankaloittanut Citadelesta luopumista, kun toissijaiseen lainaan olisi liittynyt myynnin aikana useita toisiinsa kytkettyjä sopimuksia. Tällainen olisi Latvian mielestä vaikeuttanut Citadelen myyntiä, koska se olisi voinut vaikuttaa myyntiehtoihin ja toimeen liittyvät kustannukset olisivat todennäköisesti kasvaneet.

c) Latvia tuo vielä esiin, että EBRD:n asema suhteessa Citadeleen olisi voinut mutkistaa EBRD:n päätöstä hyväksyä erääntymisajan pidentäminen. Latvia esittää 23 päivänä kesäkuuta 2014 päivätyssä kirjeessään uskoneensa vakaasti, että EBRD olisi periaatteessa ollut valmis hyväksymään asianomaisen rahoitusvälineen erääntymisajan pidentämisen. Se kuitenkin myöntää, että EBRD:n asema erosi Latvian asemasta sikäli, että Latvia oli Citadelen enemmistöosakas ja saattoi siinä ominaisuudessa vaikuttaa ratkaisevasti myyntiprosessiin ja neuvotella tarjoajien kanssa erilaisia vaihtoehtoja toissijaisten lainojen maksua varten. Latvian mukaan se, että EBRD:llä ei ollut määräysvaltaa Citadelen myynnissä, olisi voinut muodostaa esteen lainan erääntymisajan pidentämiselle ja ainakin johtaa pitkällisiin neuvotteluihin.

5.3 **Revertalle myönnetty ilmoittamatta jäänyt maksuvalmiustuki (kolmas toimenpide)**

(49) Latvia ja Reverta myöntävät, että Latvian Parex bankalle (ja sen jälkeen Revertalle) joulukuusta 2010 lähtien myöntämä maksuvalmiustuki ylittää Parexia koskevan lopullisen päätöksen johdanto-osan 55 kappaleessa sallitun enimmäisrajan. Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä esitettiin, että 31 päivänä joulukuuta 2013 Revertalla oli maksamatonta maksuvalmiustukea 362,52 miljoonaa Latvian latia, joka ylitti pahinta skenaariota varten asetetun 307 miljoonan Latvian latin enimmäisrajan 55,52 miljoonalla Latvian latilla.

([24]) Ts. optio, joka antaa toissijaisen lainan antajalle oikeuden vaatia pankkia ostamaan lainan takaisin, jos pankin määräysvaltaiset osakkaat vaihtuvat sen jälkeen, kun laina on myönnetty.

(50) Latvian mukaan komissio oli alun perin hyväksynyt Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä Parex bankalle myönnetyn 218,7 miljoonan Latvian latin maksuvalmiustuen muuttamisen pääomaksi. Muutettava määrä pienennettiin myöhemmin muutoksia koskevalla päätöksellä 118,7 miljoonaksi Latvian latiksi. Jos 118,7 miljoonan Latvian latin maksuvalmiustuki olisi muutettu pääomaksi, maksuvalmiustuki olisi laskenut sallitun enimmäisrajan alapuolelle. Myönnetystä 118,7 miljoonan Latvian latin maksuvalmiustuesta muutettiin pääomaksi kuitenkin vain 49,5 miljoonaa Latvian latia. Latvia esittää tämän seikan enimmäisrajan ylittymisen pääsyynä.

(51) Latvia toteaa lisäksi, että tuen enimmäisrajan ylittyminen johtui myös käteisvarojen muodostuksen viivästymisestä verrattuna siihen, mitä Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä oli ennakoitu. Vilpilliset velalliset ovat lykänneet maksuja, mikä on viivästyttänyt käteisvarojen takaisinsaantia noin kahdella vuodella. Latvia pitää ilmiötä tilapäisenä ja uskoo maksuvalmiustuen ylittymisen päättyvän vuonna 2015 tai 2016.

(52) Latvia ja Reverta kuitenkin tunnustavat poikenneensa sallituista tukimääristä siksi, että niillä oli ollut vaikeuksia kohdentaa valtiontuki asianmukaisesti sallittuun maksuvalmiustukeen ja pääomanlisäyksiin muutoksia koskevan päätöksen jälkeen.

(53) Latvian viranomaiset selittävät, että jos Parex bankan (nykyisen Revertan) pankkitoimintalupa olisi pidetty voimassa, Latvian olisi pitänyt lisätä Parex bankaan pääomaa enemmän kuin alun perin oli suunniteltu (vakavaraisuussääntöjen nojalla vaadittu vähimmäispääoma oli tosiaan suurempi kuin Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä sallittu 218,7 miljoonan Latvian latin pääomanlisäys). Komissiolle toimitetun alkuperäisen rakenneuudistussuunnitelman perusteella omaisuuseristä luopumisen ja 218,7 miljoonan Latvian latin muuttamisen taloudellinen arvo ei olisi riittänyt Parex bankalle (Revertalle) lakisääteisten vakavaraisuusvaatimusten täyttämiseen.

(54) Näin ollen Parex banka (Reverta) olisi tarvinnut lisäpääomaa, jos sen pankkitoimintalupa olisi pidetty voimassa. Kun pankkitoimintalupa oli peruttu, lisätuen määrä voitiin rajoittaa lopettamismenettelyyn tarvittavaan määrään.

(55) Latvian mukaan maksuvalmiustukea ei tarvinnut enää 31 päivän joulukuuta 2011 jälkeen muuttaa enempää pääomaksi, koska Revertan pankkitoimintalupa oli peruttu. Latvia oli ennen muutoksia koskevan päätöksen antamista kertonut komissiolle, ettei se aio muuttaa maksuvalmiustukea pääomaksi 31 päivän joulukuuta 2011 jälkeen, mutta se ei ollut vahvistanut toteuttavansa tätä suunnitelmaa eikä yksiselitteisesti esittänyt ja selittänyt komissiolle muuttamatta jättämisen teknisiä seurauksia. Erityisesti Latvia ei maininnut, että koska varoja, jotka oli jo myönnetty maksuvalmiustukena, ei ollut muutettu pääomaksi, ne eivät vähentyneet niin nopeasti kuin Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä oli vaadittu.

(56) Koska maksuvalmiustukea oli muutettu pääomaksi 31 päivään joulukuuta 2011 mennessä vain 49,5 miljoonaa Latvian latia, ja 69,2 miljoonaa Latvian latia oli jätetty muuttamatta pääomaksi, maksuvalmiustuki pysyi suunnilleen saman määrän verran sallittua korkeampana.

(57) Latvian mukaan maksuvalmiustuen säilyttäminen ja sen jättäminen muuttamatta pääomaksi oli Latvian viranomaisten viimeinen ankara toimenpide, jolla tosiasiassa saatiin vähennettyä valtiontuki välttämättömään minimiin.

(58) Latvia ja Reverta vakuuttavat, ettei Reverta tarvitse enää enempää ”uutta rahaa”. Kun otetaan huomioon, että maksuvalmiustukea on muutettu pääomaksi suunniteltua vähemmän, Latvia uskoo, että Revertalla on vielä vuoden 2014 lopulla maksuvalmiustukea [300–350] miljoonaa Latvian latia, vuoden 2015 lopulla [250–300] miljoonaa Latvian latia ja vuosien 2016 ja 2017 lopulla [200–250] miljoonaa Latvian latia (kun Revertan omaisuus realisoidaan). Latvian mukaan tämä maksuvalmiustuki näin ollen ylittää alkuperäiset enimmäisrajat, koska i) maksuvalmiustukea on muutettu pääomaksi suunniteltua vähemmän ja koska ii) Revertan toiminnan uskotaan tuottavan vähemmän tuloja kuin alun perin oli suunniteltu.

(59) Varojen takaisinsaannissa ilmenneiden vaikeuksien valossa Latvia ennakoi uusissa laskelmissaan, että realisointimenettelyn päättyessä (31 päivänä joulukuuta 2017) Revertan pääomapositio on negatiivinen [250–300] miljoonaa Latvian latia.

5.4 **Sitoumus luopua varainhoitotoiminnasta (neljäs toimenpide)**

(60) Latvia aloitti Citadelen myyntiprosessin vuonna 2011 noudattaakseen sitoumuksia, jotka se oli antanut ja jotka oli kirjattu Parexia koskevaan lopulliseen päätökseen. Ensimmäisessä myyntiyrityksessä toimi neuvonantajana Nomura International, mutta Kreikan talous- ja rahoituskriisin euroalueella aiheuttaman kuohunnan sekä Liettuassa ja Latviassa toimineiden Snoras- ja Krajbanka-pankkien romahtamisen johdosta yritys epäonnistui.

(61) Latvia tilasi helmikuussa 2013 riippumattomalta asiantuntijalta […] erityisen tutkimuksen muun muassa varainhoitotoiminnan myynnin vaikutuksista sitoumuksissa määriteltynä ajankohtana. Asiantuntija osoitti, että kahden yksikön (varainhoitotoiminnan ja muun Citadelen) myyntiarvo olisi pienempi kuin koko Citadelen arvo kokonaisena. Näin ollen varainhoitotoiminnan irrottaminen Citadelesta laskisi pankin kirjanpitoarvoa ja siten sen arvoa osakkaille. Erilaisilla laskelmilla asiantuntija todisti, että ilman varainhoitotoimintaa pankin liikevoitto romahtaisi […] ja sen […] huononisi.

(62) Latvian mukaan asiantuntijan tutkimus osoitti, että varainhoitotoiminnan myynti irrallaan muusta Citadelesta vuonna 2013 olisi heikentänyt Citadelen elinkelpoisuutta ja siten sen markkinoitavuutta. Se olisi vähentänyt huomattavasti pankin mahdollisuuksia houkutella yksityisiä toimijoita sijoittamaan Citadeleen kohtuullisella hinnalla. Latvia käynnistikin toisen, koko Citadelea koskeneen myyntiprosessin vuonna 2013 käyttäen ulkopuolisina neuvonantajina Société Générale- ja Linklaters LLP -yhtiöitä. Kaksi tarkasteltavana olevaa myyntiprosessia ovat fuusio- ja yritysostomenettely sekä listautumismenettely.

5.5 **Latvian ehdottamat vastasuoritteet**

(63) Varmistaakseen, että sen Parex bankalle, Citadelelle ja Revertalle ensimmäisen, toisen ja kolmannen toimenpiteen muodossa myöntämät lisätukitoimenpiteet sekä Citadelen varainhoitotoiminnan jättäminen myymättä sovittuun määräaikaan mennessä (neljäs toimenpide) soveltuvat sisämarkkinoille EU:n valtiontukisääntöjen nojalla, Latvia on ehdottanut sarjan sitoumuksia, jotka esitetään jäljempänä johdanto-osan 64–73 kappaleessa.

5.5.1 *Määräaika Citadelen myynnille ja varainhoitotoiminnasta luopumiselle*

(64) Latvia ja Citadele sitoutuvat pyrkimään parhaansa mukaan saamaan mahdollisimman pian ja joka tapauksessa ennen […] sitovia tarjouksia Latvian tasavallan Citadelessa omistaman osuuden (mukaan lukien varainhoitotoiminnan) myyntiä varten. Myynti toteutetaan viimeistään […]. Latvian tasavalta (ja sen neuvonantaja) voi vapaasti valita myyntitoimenpiteen muodon ja yksityiskohdat (esim. yrityskauppa tai listautuminen), kunhan Latvian tasavalta lopulta luopuu koko osuudestaan Citadelessa viimeistään […]. Jos myynti toteutetaan listautumisena, Latvian tasavalta sitoutuu vahvistamaan FCMC:n kanssa lopullisen listalleottoesitteen viimeistään […].

(65) Latvia ja Citadele myös sitoutuvat siihen, että luovutusta varten nimitetään toimitsijamies, jos […] mennessä ne eivät ole saaneet sitovia tarjouksia tai — listautumisen tapauksessa — ne eivät ole vahvistaneet FCMC:n kanssa listalleottoesitettä. Siinä tapauksessa Latvian tasavalta ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaakseen, että luovutuksesta vastaava toimitsijamies nimitetään ja aloittaa toimintansa viimeistään […]. Citadelen myyntiä hoitava taloudellinen neuvonantaja voidaan nimittää luovutuksesta vastaavaksi toimitsijamieheksi […] alkaen. Jos luovutuksesta vastaava toimitsijamies nimitetään, Latvia ja Citadele sitoutuvat ottamaan vastaan kaikkia osapuolia sitovia ja peruuttamattomia tarjouksia […] mennessä ja tekemään sitovan ja peruuttamattoman sopimuksen koko Latvian tasavallan Citadelessa omistaman osuuden myynnistä viimeistään […] siten että myynti toteutetaan viimeistään […].

(66) Lisäksi Latvia ja Citadele sitoutuvat siihen, että […] mennessä Citadele […] uuden liiketoiminnan ja Citadelen jäljellä oleva liiketoiminta […], ellei Latvian tasavalta ole tehnyt viimeistään […] sitovaa ja peruuttamatonta sopimusta siitä, että koko Latvian tasavallan Citadelessa omistaman osuuden myynti toteutetaan viimeistään […] tai ellei Latvian tasavalta saa listautumisen yhteydessä myytyä koko osuuttaan Citadelessa viimeistään […].

(67) Latvia ja Citadele sitoutuvat saattamaan koko Latvian tasavallan Citadelessa omistaman osuuden myyntiä koskevan myynti- ja ostotoimenpiteen päätökseen viimeistään […]. Jos osuutta ei ole myyty viimeistään […], ne sitoutuvat siihen, että Citadele […] uuden liiketoiminnan ja Citadelen jäljellä oleva liiketoiminta […].

(68) Jos Citadele […] missään edellä johdanto-osan 64–67 kappaleessa esitetyssä tapauksessa, Latvian tasavalta ja/tai Citadele voi myydä ja siirtää minkä tahansa kolmansien osapuolien etuihin vaikuttavan Citadelen liiketoiminnan osan tällaiselle kolmannelle osapuolelle ([…] periaatteita noudattaen ja ilman uutta valtiontukea).

5.5.2 *Sallittujen pääomanlisäyksien määrän pienentäminen*

(69) Revertan osalta muutoksia koskevassa päätöksessä sallittiin valtion talletusten pääoman ja korkojen muuttaminen pääomaksi (maksuvalmiustuki) yhteensä 118,7 miljoonan Latvian latin arvosta. Koska maksuvalmiustukea on tähän mennessä muutettu pääomaksi vain 49,5 miljoonaa Latvian latia, Latvia ehdottaa, että pääoman enimmäismäärää, jonka Latvia voi tarjota Revertalle, lasketaan välittömästi ja pysyvästi aiemmasta 118,7 miljoonasta Latvian latista 49,5 miljoonaan Latvian latiin.

5.5.3 *Sitoutuminen vastuunjaon parantamiseen estämällä rahavirrat Revertan jäljellä oleville toissijaisille velkojille*

(70) Latvia myöntää, että tarvitaan entistä parempia vastuunjakotoimia, jotta voidaan varmistaa ensimmäisen, toisen ja kolmannen toimenpiteen soveltuminen sisämarkkinoille. Tällaisilla toimilla varmistettaisiin muun muassa, ettei kolmas osapuoli voi aiheettomasti hyötyä Revertalle ja Citadelelle myönnetystä valtion lisätuesta.

(71) Tätä tarkoitusta varten Latvia sitoutuu parantamaan vastuunjakositoumuksia alaskirjaamalla Parex bankan aiempien enemmistöosakkaiden, niiden sidosyritysten ja muiden toissijaisia lainoja, jäljempänä 'jäljellä olevat toissijaiset lainat', myöntäneiden velkojien, jäljempänä 'jäljellä olevat toissijaiset velkojat', velkakirjojen arvon.

(72) Reverta oli ylittänyt Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä sallitut maksuvalmiustuen määrät osittain siksi, että se oli maksanut korkoa jäljellä olevista toissijaisista lainoista. Jos Reverta ei olisi maksanut tätä korkoa tai jos jäljellä olevat toissijaiset lainat olisi alaskirjattu välittömästi sen jälkeen, kun Parexia koskeva lopullinen päätös oli annettu, Latvia ei ehkä olisi joutunut toteuttamaan ensimmäistä, toista ja kolmatta toimenpidettä siinä laajuudessa, jossa ne toteutettiin.

(73) Edellä esitetyn valossa Latvia tarjoutuu selventämään ja vahvistamaan sitoumuksiaan jäljellä olevien toissijaisten lainojen pääoman ja korkojen osalta seuraavasti:

a) Citadele ja Reverta (entinen Parex banka) sekä niiden sidosyritykset eivät maksa yhdellekään lainanantajalle tai osakkeenomistajalle, joka ei ole Latvian tasavalta tai EBRD, mitään (maksettavaa tai kertynyttä) korkoa, osinkokorkoa tai kuponkikorkoa olemassa olevista pääomasijoitusvälineistä (mukaan luettuina etuosakkeet, B-sarjan osakkeet ja ylemmän ja alemman toissijaisen oman pääoman ehtoiset sijoitusvälineet) tai käytä mitään näihin liittyvää maksukehotusoikeutta paitsi, jos ja kunnes Revertalle ja/tai Citadelelle myönnetty valtiontuki on maksettu kokonaisuudessaan takaisin, ellei tähän ole lainmukaista velvollisuutta. Jos tällaisia lainmukaisia velvollisuuksia on olemassa, Latvia pyrkii poistamaan ne mahdollisimman nopeasti (ja joka tapauksessa viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2015).

b) Latvia myös sitoutuu olemaan maksamatta takaisin jäljellä olevien lainojen pääomaa (paitsi jos ja kunnes Revertalle/Citadelelle myönnetty valtiontuki on maksettu kokonaisuudessaan takaisin),

   i) jota koskee sitova määräys, jonka mukaan jäljellä oleviin toissijaisiin lainoihin liittyvät maksut eivät eräänny tai lankea maksettaviksi; tai

   ii) joka muutetaan äänivallattomaksi ensisijaiseksi omaksi pääomaksi; tai

   iii) joka alaskirjataan;

   siinä määrin kuin on tarpeellista Revertan negatiivisen nettoarvon kattamiseksi, mikäli tätä varten on olemassa oikeusperusta.

c) Latvia toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että kaikki edellä esitettyjen sitoumusten täyttämiseen tarvittavat lakisäännökset vahvistetaan viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2015.

5.6 **Latvian vastaukset kolmansien osapuolien huomautuksiin**

(74) Latvia toimitti 6 päivänä kesäkuuta 2014 vastauksensa komission vastaanottamiin kolmansien osapuolien huomautuksiin. Latvia vakuuttaa, että huomautuksissa esitetyt väitteet ovat perusteettomia ja merkityksettömiä menettelyn aloittamista koskevan päätöksen näkökulmasta. Latvia torjuu kolmansien osapuolien esittämät väitteet ja pyytää, ettei komissio ottaisi niitä huomioon.

6. **ARVIOINTI**

6.1 **Valtiontuen olemassaolo uusien toimenpiteiden seurauksena**

(75) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

(76) Toimenpiteen luokittelu valtiontueksi edellyttää seuraavien kumulatiivisten edellytysten täyttymistä: a) toimenpide rahoitetaan valtion varoista, b) se antaa valikoivaa etua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, c) se vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua ja se saattaa vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

6.1.1 *Ensimmäinen toimenpide*

(77) Se, että Latvian Parex bankalle myöntämät toissijaiset lainat olivat valtiontukea, todettiin ensimmäisessä pelastamista koskevassa päätöksessä, kun komissio hyväksyi toissijaisen lainan, jonka erääntymisaika oli viisi vuotta, myöntämisen sisämarkkinoille soveltuvana tukitoimenpiteenä. Komissio katsoi tuolloin, että markkinataloussijoittaja ei olisi myöntänyt toissijaista lainaa, jolla oli viiden vuoden erääntymisaika ([25]).

(78) Toissijaiset lainat, jotka Latvia myönsi Parex bankalle, olivat identtisiä komission hyväksymän toimenpiteen kanssa lukuun ottamatta sitä, että niiden erääntymisaika oli pidempi, mikä tuotti ylimääräistä etua Parex bankalle.

(79) Toissijainen laina, jonka erääntymisaika on seitsemän vuotta, tuottaa lainanottajalle suuremman edun kuin toissijainen laina, jonka erääntymisaika on viisi vuotta, koska sijoittajalle aiheutuva riski kasvaa, kun sijoituksen erääntymisaika pitenee. Oli vielä epätodennäköisempää, että markkinataloussijoittaja olisi myöntänyt toissijaisen lainan, jonka erääntymisaika oli seitsemän vuotta, kuin toissijaisen lainan, jolla oli viiden vuoden määräaika. Tästä syystä toissijaisen lainan pidempi erääntymisaika tuotti Parex bankalle enemmän etua kuin pelastamista koskevissa päätöksissä ja Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä oli hyväksytty toissijaisen lainan osalta. Koska kaikki muut valtiontuen olemassaolon edellytykset oli jo todettu ensimmäisessä pelastamista koskevassa päätöksessä, ensimmäinen toimenpide on ylimääräistä valtiontukea.

6.1.2 *Toinen toimenpide*

(80) Latvia myönsi 27 päivänä kesäkuuta 2013 ylimääräisen 18 kuukauden lisäajan Citadelelle 37 miljoonan Latvian latin arvosta myönnettyjen toissijaisten lainojen (joita Latvialla oli tuolloin yhteensä 45 miljoonaa Latvian latia) erääntymiselle.

(81) Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä komissio arvioi lisäperustelujen puuttuessa, että markkinataloussijoittaja ei olisi myöntänyt tällaista lisäaikaa, sillä siihen liittyy suurempi riski kuin aiempiin toissijaisiin lainoihin. Näin ollen komissio katsoi, että toissijaisen lainan erääntymisajan pidentäminen tarkoitti ylimääräistä valtion myöntämää etua Citadelelle suhteessa toissijaiseen lainaan, joka oli hyväksytty pelastamista koskevissa päätöksissä ja Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä ja oli siten lisätukea.

(82) Latvian mukaan markkinataloussijoittaja olisi toteuttanut rationaalisesti erityistoimenpiteitä pankin omien varojen riittävyyden turvaamiseksi ja siten sijoituksen arvon säilyttämiseksi. Näin ollen Latvia katsoo pohjimmiltaan, ettei toinen toimenpide tuonut etua Citadelelle, koska lisätuen myöntäminen noudatti markkinataloussijoittajaperiaatetta.

(83) Komissio ei kiistä, etteikö markkinataloussijoittajaperiaatetta voitaisi soveltaa toisen toimenpiteen kaltaiseen liiketoimeen. Se kuitenkin muistuttaa EU:n tuomioistuimien korostaneen, että jos jäsenvaltio vetoaa hallinnollisen menettelyn kuluessa kyseiseen arviointiperusteeseen, sen on epäselvässä tapauksessa osoitettava kiistattomasti ja objektiivisten ja varmennettavissa olevien seikkojen perusteella, että toteutettu toimenpide kuuluu valtion

([25]) Ensimmäisen pelastamista koskevan päätöksen johdanto-osan 40 kappale.

osakkeenomistajan aseman piiriin. Tämän suhteen voidaan edellyttää muun muassa seikkoja, joista ilmenee, että päätös perustuu taloudellisiin arviointeihin, jotka rinnastuvat arviointeihin, joita johdonmukaisesti toimiva yksityinen sijoittaja, jonka tilanne vastaa mahdollisimman tarkasti kyseisen valtion tilannetta, olisi laatinut ennen tällaisen sijoituksen tekemistä arvioidakseen sen tulevan tuottavuuden ([26]).

(84) Tämän vuoksi komissio katsoo, ettei Latvia ole esittänyt perusteita ja yksityiskohtaista analyysia tukemaan väitettä, jonka mukaan se on noudattanut markkinataloussijoittajaperiaatetta.

(85) Ensinnäkään komissiolle ei ole toimitettu mitään näyttöä siitä, että Latvia olisi arvottanut sijoituksensa Citadelessa siihen aikaan, kun se päätti panna täytäntöön toisen toimenpiteen. Osakkaana toimiva markkinataloussijoittaja olisi selvittänyt Citadelen arvon määritelläkseen kyseiseen pankkiin tekemänsä sijoituksen arvon ennen (eli ilman) toista toimenpidettä ja sen jälkeen ja verrannut kyseisiä arvoja. Komissio uskoo, että voittoa tavoitteleva markkinataloussijoittaja olisi ensin selvittänyt pankkiin tekemänsä sijoituksen arvon ja sen jälkeen varmistanut, että toissijaisten lainojen erääntymisajan uusi pidentäminen turvaa sijoituksen arvon. Jos tarkastelun tuloksena olisi ilmennyt, että arvo olisi säilynyt tai jopa kasvanut, voittoa tavoitteleva markkinataloussijoittaja olisi seuraavaksi verrannut arvon säilyttämisen (tai jopa kasvattamisen) vaihtoehtokustannusta arvon muutokseen.

(86) Jos Latvia olisi toteuttanut tällaisen analyysin, sen olisi pitänyt osoittaa, että erääntymisajan pidentäminen oli tehokas toimenpide, jolla sijoituksen arvo on saatu ainakin säilytettyä, ja sen jälkeen sen olisi pitänyt osoittaa, että tämän toimenpiteen vaihtoehtokustannukset olivat pienemmät kuin arvon kasvu. Komissio voisi hyväksyä Latvian toimineen markkinataloussijoittajaperiaatteen mukaisesti ainoastaan, jos erääntymisajan pidentämisen vaihtoehtokustannus olisi alhaisempi kuin toisen toimenpiteen vaikutus arvoon. Latvia ei kuitenkaan ole esittänyt tapahtumien aikaan tehtyä arviota sijoituksen arvosta eikä analyysia, joka osoittaisi lisäajan myöntämisen vaihtoehtokustannuksen olleen pienempi kuin toisen toimenpiteen toteuttamisella aikaan saatu arvon säilyminen.

(87) Tästä syystä komissio toteaa, ettei toisen toimenpiteen voida katsoa vastanneen markkinataloussijoittajan käytöstä sellaisessa tilanteessa, jossa Latvia oli kesäkuussa 2013.

(88) Toiseksi markkinataloussijoittajaperiaatteen soveltamisen vakiintuneen käytännön mukaan vertailukohtana on joka tapauksessa käytettävä johdonmukaisen yksityissijoittajan käytöstä tilanteessa, joka vastaa mahdollisimman läheisesti jäsenvaltion tilannetta ([27]). Näin ollen, kun Latvia arvioi Citadeleen tekemänsä sijoituksen arvoa, sen olisi pitänyt ottaa huomioon Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä Citadelen myynnin osalta annetut sitoumukset. Toisen toimenpiteen toteuttamisen aikaan kesäkuussa 2013 kyseisiin sitoumuksiin sisältyi velvollisuus luopua Citadelesta viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2014 sekä velvollisuus luopua Citadelesta ilman varainhoitotoimintaa (sillä varainhoitotoiminnasta oli luovuttava erikseen, ellei sitä ollut myyty viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2013). Kun 27 päivänä kesäkuuta 2013, jolloin erääntymisaikaa pidennettiin, varainhoitotoiminnalle ei ollut löydetty yhtään ostajaa, yksityissijoittaja olisi päätellyt, ettei varainhoitotoimintaa saada myytyä Citadelen kanssa Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä asetettuun määräaikaan mennessä eli viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2013, joten nämä kaksi yksikköä myytäisiin erikseen.

(89) Lisäksi pankin yksityisellä osakkeenomistajalla, joka olisi ollut mahdollisimman samankaltaisessa tilanteessa kuin jäsenvaltio, ei olisi ollut mitään syytä olettaa, että kyseisten sitoumusten täyttämisestä olisi luovuttu tai sitä olisi lykätty, sillä sellaisiin muutoksiin tarvittiin komission hyväksyntä. Näin ollen kun sijoituksen arvoa määriteltiin kesäkuussa 2013, ei voitu odottaa, että velvollisuudet menettäisivät merkityksensä, sillä ei voitu olettaa, että komissio hyväksyisi muutoksia velvollisuuksiin vielä sinä aikana, kun Latvia oli sitoutunut täyttämään ne.

(90) Päättääkseen pidennetyn erääntymisajan myöntämisestä Latvian oli siis otettava Citadeleen kesäkuussa 2013 tekemänsä sijoituksen arvon arvioinnissa huomioon Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä annetut sitoumukset. Latvia ei ole esittänyt näyttöä siitä, että se olisi ottanut sitoumukset huomioon tai että sen sijoituksen arvo tuohon aikaan sitoumukset huomioon otettuina olisi ollut suurempi kuin erääntymisajan

([26]) Tuomio asiassa *komissio* v. *EDF*, C-124/10 P, ECLI:C: 2012:318, 82 ja 84 kohta.
([27]) Ks. vastaavasti tuomio *Italia* v. *komissio*, 303/88, ECLI: EU: C: 1991:136, 20 kohta.

pidentämisen vaihtoehtoiskustannus. Myös tästä syystä komissio toteaa, ettei toisen toimenpiteen voida katsoa vastanneen markkinataloussijoittajan käytöstä sellaisessa tilanteessa, jossa Latvia oli kesäkuussa 2013.

(91) Kolmanneksi vaikka Latvia olisi analysoinut toisen toimenpiteen riittävän yksityiskohtaisesti keinona säilyttää Citadeleen tehdyn sijoituksen arvo kesäkuun 2013 jälkeen ja vaikka Latvia olisi ottanut analyysissa huomioon Citadelen lähestyvään myyntiin ja erilliseen varainhoitotoiminnasta luopumiseen liittyneet rajoitukset, jotka markkinataloussijoittaja olisi ottanut huomioon, Latvian arviot toisen toimenpiteen kustannuksista ja tällä toimenpiteellä oletetusti säilytetystä Citadeleen tehdyn sijoituksen arvosta eivät ole uskottavia.

(92) Vaikka yhtäältä Latvia väittää, ettei toisesta toimenpiteestä aiheutunut mitään kustannuksia valtiolle, väitteen tueksi ei ole esitetty mitään lisätietoja eikä näyttöä Latvian toisen toimenpiteen myöntämisen aikaan suorittamasta kustannusten arvioinnista. Tällainen vaihtoehtokustannusten ja muiden toiseen toimenpiteeseen liittyvien kustannusten analyysi olisi ollut ehdoton edellytys yksityiselle sijoittajalle, joka olisi halunnut tehdä tietoon perustuvan päätöksen toissijaisen lainan erääntymisajan mahdollisesta pidentämisestä. Kustannusten arvioinnin puuttuminen saa komission päättelemään, että yksityinen sijoittaja ei olisi voinut arvioida toisen toimenpiteen houkuttelevuutta voiton maksimoinnin näkökulmasta.

(93) Toisaalta vaikka Latvia väittää, että toisella toimenpiteellä voitiin säilyttää Latvian Citadeleen tekemän sijoituksen arvo, kyseisen jäsenvaltion Citadeleen tekemän sijoituksen piirteet kesäkuusta 2013 lähtien eivät tue tätä väitettä. Komissio tuo esiin, että voittoa tavoittelevalle sijoittajalle sijoituksen nykyarvo riippuu sijoituksen ennakoiduista tuotoista (esimerkiksi osinkojen muodossa) yhdessä sijoituksen senhetkisen pääoma-arvon kanssa (joka voidaan päätellä esimerkiksi hinnasta, jonka ostaja maksaisi sillä hetkellä kyseisestä sijoituksesta, tai ostajan tulevaisuudessa sijoituksesta maksaman hinnan diskontatusta arvosta). Kaikki komission käytettävissä olevat indeksit viittaavat siihen, että Latvian Citadelessa omistamien osuuksien arvo oli vähäinen, jos se edes oli lainkaan positiivinen.

(94) Latvian Citadelessa omistamien osuuksien mahdollisten tulevien tuottojen osalta ei ole esitetty mitään näyttöä siitä, että osakkaat olisivat voineet kesäkuussa 2013 odottaa saavansa lähitulevaisuudessa mitään osinkoja Citadelesta. Pankin yksityinen osakas, joka olisi mahdollisimman samankaltaisessa tilanteessa kuin jäsenvaltio, olisi ottanut osingonjaosta saatavien tulojen arvioinnissa huomioon velvollisuuden luopua Citadelesta viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2014. Lisäksi edellä johdanto-osan 61 kappaleessa kuvaillun selvityksen mukaan ilman varainhoitotoimintaa Citadele tekisi tappiota. Tämä päätelmä vähentäisi entisestään uskoa osingonjaosta saataviin tuloihin, kun otetaan huomioon, että markkinataloussijoittaja olisi 27 päivästä kesäkuuta 2013 lähtien olettanut, että Citadele ja varainhoitotoiminta myydään erikseen.

(95) Näin ollen silloin kun erääntymisaikaa pidennettiin, ei ollut mitään näyttöä siitä, että Citadele pystyisi (odotetut tuotot ja pääomasuhde huomioon ottaen) jakamaan osinkoja ennen 31 päivää joulukuuta 2014, sillä 10,3 prosentin pääomasuhde, joka oli tarkoitus saavuttaa 31 päivään joulukuuta 2013 mennessä, ylittäisi vain niukasti vaaditun 10 prosentin pääomasuhteen ja olisi selkeästi alle […] prosentin pääomasuhteen, jota FCMC suositteli Citadelen olemassa olevien ja mahdollisten riskien hallitsemiseksi. Yksityinen sijoittaja olisikin ottanut huomioon, että kesäkuusta 2013 lähtien oli epätodennäköistä, että osakkaat olisivat voineet odottaa saavansa lähitulevaisuudessa mitään osinkoja Citadelesta.

(96) Edellä johdanto-osan 61 kappaleessa esitetty Latvian viranomaisten toimittama, helmikuussa 2013 laadittu selvitys Latvian Citadelessa omistaman osuuden pääoma-arvosta kesäkuussa 2013 osoittaa, että varainhoito-toiminnan erillinen myynti olisi vaikuttanut haitallisesti Citadeleen. Yksityinen sijoittaja, joka olisi ollut kesäkuussa 2013 mahdollisimman samankaltaisessa tilanteessa kuin Latvia, olisi ottanut huomioon sen, että noin neljä kuukautta aiemmin riippumaton asiantuntija oli todennut, että Citadelen myyntiarvo ilman varainhoito-toimintaa olisi alhaisempi kuin jos nämä kaksi yksikköä myytäisiin yhdessä. Yksityinen sijoittaja olisi siksi tarvinnut riskipainotettuun voiton maksimointiin liittyviä vakuuttavia syitä kasvattaakseen riskejä myöntämällä toissijaisille lainoille pidemmän erääntymisajan. Latvia ei kuitenkaan ole esittänyt mitään näyttöä tällaisista vakuuttavista syistä, jotka olisivat tuohon aikaan saaneet markkinataloussijoittajan ottamaan ylimääräisiä riskejä. Näin ollen vaikka erääntymisaikaa pidennettiin, ei ollut mitään näyttöä siitä, että Citadelen myyntihinta ilman

varainhoitotoimintaa olisi ollut […], joten komissio päättelee, että kesäkuussa 2013 Latvialla ei ollut […] sijoituksensa säilymiseen, mikä oli […] toisen toimenpiteen toteuttamiselle.

(97) Nämäkin lisäsyyt saavat komission toteamaan, ettei toisen toimenpiteen voida katsoa vastanneen markkinataloussijoittajan toimintaa sellaisessa tilanteessa, jossa Latvia oli kesäkuussa 2013.

(98) Neljänneksi komissio panee vielä merkille, että EBRD, joka oli kesäkuussa 2013 Citadelen ainoa osakas Latvian valtion lisäksi, ei pidentänyt Citadelelle myöntämänsä toissijaisen lainan erääntymisaikaa eikä Latvia ollut EBRD:hen yhteydessä keskustellakseen EBRD:n osallistumisesta toiseen toimenpiteeseen, kuten edellä johdanto-osan 46–48 kappaleessa selitetään. Se, ettei Latvia keskustellut lainkaan toisen toimenpiteen kustannusten jakamisesta, jos toimenpide oli tosiaan keino säilyttää Citadeleen tehdyn sijoituksen arvo, on sekin merkki siitä, ettei toinen toimenpide täyttänyt markkinataloussijoittajaperiaatteen soveltamisen vaatimuksia.

(99) Tässä yhteydessä komissio muistuttaa ensinnäkin, että FCMC:n kirjeen mukaan Citadelella oli 10 kuukautta (1 päivä maaliskuuta — 31 päivä joulukuuta 2013) aikaa saavuttaa uusien vaatimusten mukainen vakavaraisuussuhde. Komissio katsoo, että tässä tilanteessa enemmistöosakas olisi pyrkinyt näiden 10 kuukauden aikana löytämään uusien pääomavaatimusten täyttämiseen sopivan ratkaisun, joka olisi minimoinut sille itselleen aiheutuvat kustannukset. Näin ollen Latvian väite Citadelen myynnin helpottamisesta ei selitä, miksi ennen toisen toimenpiteen hyväksymistä Latvia ei ollut neljän kuukauden kuluessa FCMC:n kirjeestä kertaakaan yhteydessä Citadelen vähemmistöosakkaaseen eikä yrittänyt hyödyntää käytössään ollutta jopa 10 kuukauden jaksoa.

(100) Lisäksi vaikka EBRD:n osallistuminen erääntymisajan pidentämiseen olisi edellyttänyt toimenpidettä, joka olisi ollut ominaisuuksiltaan erilainen kuin toinen toimenpide, Latvia ei ole esittänyt mitään näyttöä siitä, että tällainen toinen toimenpide, johon EBRD olisi osallistunut, olisi ollut vähemmän tehokas kuin sen toteuttama toinen toimenpide tai tullut enemmistöosakkaalle sitä kalliimmaksi.

(101) Latvian viranomaiset eivät ole myöskään millään tiedoilla tukeneet väitettään, jonka mukaan se, että EBRD olisi pidentänyt toissijaisen lainansa erääntymisaikaa, olisi aiheuttanut ylimääräisiä kustannuksia Citadelen myynnin aikaan. Mitään tutkimusta, jossa olisi verrattu Citadelesta luopumisen kustannuksia toisen toimenpiteen jälkeen Citadelen hypoteettisen myynnin kustannuksiin sellaisen lisäajan myöntämisen jälkeen, johon EBRD olisi osallistunut, ei ole tehty tukemaan Latvian väitettä lisäkustannusten aiheutumisesta. Komissio katsoo, että yksityinen toimija, joka olisi halunnut säilyttää Citadelessa omistamansa osuuden arvon, olisi ainakin tiennyt tapahtumien aikaan tehdystä niiden kustannusten arvioinnista, joita Citadelen vähemmistöosakkaan myöntämien toissijaisten lainojen erääntymisajan pidentäminen olisi aiheuttanut myöhemmän myynnin näkökulmasta.

(102) Lopuksi kuten edellä johdanto-osan 48 kappaleen c alakohdassa on tuotu esiin, Latvia selittää uskoneensa, että EBRD olisi ollut valmis pidentämään Citadelelle myöntämiensä lainojen erääntymisaikaa. Komissio katsoo, että vaikka EBRD:n osallistuminen olisi mutkistanut asioita, siinä tilanteessa yksityinen enemmistöosakas, joka olisi harkinnut omien Citadelelle myöntämiensä toissijaisten lainojen erääntymisajan pidentämistä, olisi vähintäänkin lähestynyt vähemmistöosakasta, joka olisi myös myöntänyt Citadelelle toissijaisia lainoja, ja selvittänyt, olisiko tämä joko (i) jakanut Citadelen lisätuen kustannuksia pidentämällä omien lainojensa erääntymisaikaa tai (ii) tehnyt vaihtoehtoisesti jonkin suoran järjestelyn enemmistöosakkaan kanssa toisesta toimenpiteestä enemmistöosakkaalle aiheutuvien kustannusten kattamiseksi. Markkinataloussijoittajaperiaatteen nojalla komissio ei voi hyväksyä sitä, että yrityksen enemmistöosakas olisi suostunut vastaamaan kaikista kyseiseen yritykseen tekemänsä sijoituksen arvon suojaamiseen liittyvistä kustannuksista ja siten suojellut vähemmistöosakkaan sijoituksen arvoa pyytämättä edes, että tämä vähemmistöosakas osallistuisi kustannuksiin.

(103) Edellä esitettyjen seikkojen perusteella sekin, ettei Latvia ollut mitenkään yhteydessä EBRD:hen 1 päivän maaliskuuta 2013 ja 27 päivän kesäkuuta 2013 välisenä aikana, osoittaa, ettei toista toimenpidettä toteutettu markkinataloussijoittajaperiaatteen vaatimuksia noudattaen.

(104) Edellä johdanto-osan 85–103 kappaleessa esitetyistä syistä Latvia ei ole osoittanut kiistattomasti sekä objektiivisten ja varmennettavissa olevien seikkojen perusteella, että toinen toimenpide kuuluu jäsenvaltion osakkeenomistajan aseman piiriin. Näin ollen komissio ei voi hyväksyä sitä, että Citadele olisi voinut tavallisia markkinaoloja vastaavassa tilanteessa saada saman edun kuin sen, joka sille on myönnetty valtion rahoilla toisen toimenpiteen muodossa.

(105) Latvia on myöntänyt toisen toimenpiteen Citadelelle, joka toimii ja tulee toimimaan kansainväliselle kilpailulle avoimilla markkinoilla. Valtion varoista myönnettävä etu siis vääristää kilpailua pankkialalla ja vaikuttaa Euroopan unionin sisäiseen kauppaan. Toimenpide on myös valikoiva, sillä se hyödyttää ainoastaan Citadelea. Se on rahoitettu valtion varoista. Kuten edellä johdanto-osan 45 kappaleessa on selitetty, kolmantena osapuolena oleva markkinataloustoimija ei olisi kesäkuussa 2013 myöntänyt toisen toimenpiteen kaltaista toimenpidettä samankaltaisilla ehdoilla. Komissio vahvistaa menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä esittämänsä alustavan arvion siitä, että toinen toimenpide on ylimääräinen valtiontuki.

6.1.3 *Kolmas toimenpide*

(106) Revertalle myönnetty maksuvalmiustuki hyväksyttiin alun perin valtion talletusten muodossa osana sisämarkkinoille soveltuvia valtiontukitoimenpiteitä, jotka oli hyväksytty ensimmäisessä pelastamista koskevassa päätöksessä. Komissio pani tuolloin merkille, että Parex bankalta puuttui likvidejä vakuuksia ja että Latvia oli tallettanut varat pankin maksuvalmiustarpeet huomioon ottaen, kun yksikään markkinataloussijoittaja ei ollut Parex bankan epävarman tilanteen takia halukas tarjoamaan likviditeettiä ([28]).

(107) Parexia koskevan lopullisen päätöksen (ja hyväksi ja huonoksi pankiksi jakamisen) jälkeen maksuvalmiustuki siirrettiin Citadelelle ja Revertalle. Citadele on jo maksanut kokonaisuudessaan takaisin osuutensa maksuvalmiustuesta. Revertaa vaadittiin rajoittamaan saamansa maksuvalmiustuen määrää, kuten edellä johdanto-osan 19 kappaleen c alakohdassa todettiin. Revertalle tosiasiallisesti myönnetyn maksuvalmiustuen määrä ylittää kuitenkin jopa pahimmassa skenaariossa ennakoidut määrät, jotka on hyväksytty Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä. Ylimääräinen maksuvalmiustuki tarjoaa Revertalle lisäedun suhteessa pelastamista koskevissa päätöksissä ja Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä myönnettyyn tukeen. Latvia ei ole väittänyt toimineensa markkinatalouden ehdoin toimivana lainanantajana tarjotessaan likviditeettiä, eikä se ole esittänyt mitään seikkoja, joista komissio voisi päätellä, että Reverta olisi voinut tavallisia markkinaoloja vastaavassa tilanteessa saada saman edun kuin sen, joka sille myönnettiin valtion varoista kolmannen toimenpiteen muodossa. Mikään edellä mainituista seikoista maksuvalmiustuen määrää lukuun ottamatta ei ole muuttunut, joten komissio toteaa, että toimenpide on valtiontukea.

(108) Edellä olevien johdanto-osan 106 ja 107 kappaleen perusteella maksuvalmiustuen korottaminen on lisätuki (kun kaikki muut SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa esitetyt edellytykset täyttyvät), koska se tarjoaa selkeästi lisäedun suhteessa hyväksyttyihin tukitoimenpiteisiin.

6.2 **Uuden lisätuen soveltuvuuden oikeusperusta**

(109) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohdassa komissiolle annetaan valtuudet todeta tuki soveltuvaksi sisämarkkinoille, jos se on tarkoitettu ”jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseen”.

(110) Koska Parex banka oli järjestelmän kannalta merkittävä pankki (se oli yksi Latvian johtavista pankeista) ja sen antolainaustoiminta oli tärkeää Latvian taloudelle tukitoimenpiteiden hyväksymisen aikaan, komissio hyväksyi, että pankin ongelmien käsittelemättä jättämisellä olisi ollut vakavia seurauksia Latvian taloudelle.

(111) Parex bankalle myönnettyjä tukitoimenpiteitä arvioitiin näin ollen pelastamista koskevissa päätöksissä ja Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohtaa vasten sekä tuen myöntämisen aikaan vallinneen finanssikriisin johdosta annettujen tiedonantojen ([29]) perusteella.

([28]) Ensimmäisen pelastamista koskevan päätöksen johdanto-osan 41 kappale.

([29]) Komission tiedonanto valtiontukisääntöjen soveltamisesta maailmanlaajuisen finanssikriisin seurauksena rahoituslaitosten suhteen toteutettuihin toimenpiteisiin (”vuoden 2008 pankkitiedonanto”), (EUVL C 270, 25.10.2008, s. 8). Komission tiedonanto — Rahoituslaitosten pääomapohjan vahvistaminen tämänhetkisessä finanssikriisissä: tuen rajaaminen välttämättömään vähimmäismäärään ja suojatoimet kilpailun kohtuuttoman vääristymisen estämiseksi (”pääomapohjan vahvistamista koskeva tiedonanto”), (EUVL C 10, 15.1.2009, s. 2). Komission tiedonanto arvoltaan alentuneiden omaisuuserien käsittelystä yhteisön pankkisektorilla (”arvoltaan alentuneita omaisuuseriä koskeva tiedonanto”), (EUVL C 72, 26.3.2009, s. 1). Komission tiedonanto elinkelpoisuuden palauttamisesta ja rahoitusalalla tämänhetkisessä kriisissä toteutettujen rakenneuudistustoimenpiteiden arvioinnista valtiontukisääntöjen perusteella (”rakenneuudistustiedonanto”), (EUVL C 195, 19.8.2009, s. 9).

(112) Komissio katsoo, että ensimmäisellä ja toisella toimenpiteellä myönnettyyn lisätukeen sovelletaan samaa oikeusperustaa niiden täytäntöönpanon ajankohdan ja niiden hyväksyttyjä tukitoimenpiteitä vastaavien ominaisuuksien johdosta.

(113) Kolmannen toimenpiteen soveltuvuutta komissio arvioi vuoden 2013 pankkitiedonannossa ([30]) esitettyjen päivitettyjen perusteiden pohjalta. Kaikki tuet, jotka on myönnetty kokonaan tai osittain ilman komission hyväksyntää (ja siten SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan vastaisesti) sen jälkeen, kun vuoden 2013 pankkitiedonanto on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*, on tutkittava kyseisen tiedonannon pohjalta. Koska kolmatta toimenpidettä on sovellettu yhtäjaksoisesti vuodesta 2011 lähtien tähän päivään asti, voidaan todeta, että osa tuesta on myönnetty 1 päivän elokuuta 2013 jälkeen, jolloin vuoden 2013 pankkitiedonanto julkaistiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

6.3 **Tuen soveltuvuus sisämarkkinoille**

6.3.1 *Ensimmäinen toimenpide*

(114) Latvian Parex bankalle myöntämän toissijaisen lainan erääntymisaika oli lainan myöntämispäivästä (22 päivästä toukokuuta 2009) lähtien seitsemän vuotta (ts. 21 päivään toukokuuta 2016 asti), mikä ylitti ensimmäisessä pelastamista koskevassa päätöksessä esitetyn ja myöhemmin Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä vahvistetun enintään viiden vuoden erääntymisajan. Toimenpiteestä ei ilmoitettu komissiolle.

(115) Komissio epäili sitä, oliko kyseinen lisätukitoimenpide, joka oli muodoltaan toissijaisten lainojen päätöksissä asetettuja ehtoja pidempi erääntymisaika, pidetty mahdollisimman lyhyenä, eikä se siksi voinut todeta, että kaikki sisämarkkinoille soveltumisen edellytykset olisivat täyttyneet.

(116) Komissio palauttikin menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä mieliin, että Parex bankalle hyväksytyn toissijaisen lainan, jonka erääntymisaika oli viisi vuotta, oli arvioitu pelastamista koskevissa päätöksissä edustavan määrältään ja erääntymisajaltaan vähimmäistasoa. Tämän perusteella viisivuotinen toissijainen laina oli määritelty pelastamista koskevissa päätöksissä ja Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä sisämarkkinoille soveltuvaksi.

(117) Pelastamista koskevissa päätöksissä ja Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä esitettyjen perustelujen pohjalta ja uusien perustelujen puuttuessa komissio totesi epäilevänsä, soveltuuko toissijaisten lainojen alkuperäisestä viidestä vuodesta seitsemään vuoteen pidennetty erääntymisaika sisämarkkinoille.

(118) Latvia on menettelyn aloittamista koskevan päätöksen jälkeen esittänyt uusia perusteluja, jotka on mainittu edellä 5.1 kohdassa ja joiden myötä komissio voi nyt arvioida uudelleen, täyttävätkö Latvian Parex bankalle myöntämät toissijaiset lainat, joiden erääntymisaika on seitsemän vuotta, valtiontuen sisämarkkinoille soveltumisen edellytykset, sillä perusteella, että ne rajoittuvat välttämättömään.

(119) Vuoden 2008 pankkitiedonannon mukaan tukitoimenpiteen on määränsä ja muotonsa puolesta oltava välttämätön tavoitteen saavuttamiseksi. Toisin sanoen pääomanlisäyksen määrä saa olla vain vähimmäismäärä, joka on välttämätön tavoitteen saavuttamiseksi. Parex bankalle myönnettiin toissijaiseksi omaksi pääomaksi luokiteltava toissijainen laina, jotta se täyttäisi vakavaraisuusvaatimukset ja jotta varmistettaisiin, että sillä on riittävästi pääomaa mahdollisten tappioiden kattamiseksi. Tämän kaiken tavoitteena oli suojata Latvian talous vakavilta häiriöiltä.

(120) Ensimmäisessä pelastamista koskevassa päätöksessä vähimmäisvaatimukset sille, että komissio voisi ottaa toissijaiset lainat huomioon Parex bankan toissijaisena omana pääomana, perustuivat Latvian voimassa olevaan lainsäädäntöön sellaisena kuin Latvia sen ilmoitti ([31]). Komissio totesi, että lyhin erääntymisaika, jolla toissijainen laina voitiin luokitella toissijaiseksi omaksi pääomaksi, oli viisi vuotta. Myöhemmissä päätöksissä ei muutettu tätä arviota.

(121) Tarkasteltuaan Latvian toimittamia lisätietoja, jotka on mainittu edellä johdanto-osan 30–39 kappaleessa, komissio myönsi, että toissijaisiin lainoihin liittyi vuoteen 2010 asti ylimääräisiä rajoituksia, jotka vaikuttivat siihen, voitiinko ne luokitella kokonaisuudessaan toissijaiseksi omaksi pääomaksi.

([30]) Komission tiedonanto valtiontukisääntöjen soveltamisesta finanssikriisin yhteydessä pankkien hyväksi toteutettaviin tukitoimenpiteisiin 1 päivästä elokuuta 2013 (”pankkitiedonanto”), (EUVL C 216, 30.7.2013, s. 1).

([31]) Ensimmäisen pelastamista koskevan päätöksen johdanto-osan 55 kappale.

(122) Komissio panee erityisesti merkille, että Basel II -sääntelykehyksen vaikutus siihen, mikä määrä Parex bankan vuonna 2009 saamista toissijaisista lainoista voitiin luokitella toissijaiseksi omaksi pääomaksi, oli ratkaisevassa asemassa, kun ensimmäisen kerran määriteltiin toissijaisten lainojen lyhintä erääntymisaikaa. Basel II -sääntöjen mukainen kuoletuskerroin oli otettava asianmukaisesti huomioon tukitoimenpiteen lopullisen tavoitteen saavuttamiseksi eli Parex bankan riittävän pääomituksen varmistamiseksi ja Latvian talouden vakavan häiriintymisen välttämiseksi alkuperäisen toissijaisen lainan myöntämisen aikaan.

(123) Komissio katsoo, että jos Latvian pelastamista koskevien päätösten aikaan esittämissä arvioissa ja ennusteissa olisi otettu asianmukaisesti ja kattavasti huomioon Basel II -sääntöjen mukainen toissijaisen lainan kuoletus edellä johdanto-osan 37 kappaleessa esitetyllä tavalla, toissijaisten lainojen erääntymisaika olisi arvioitu eri tavalla ja lyhimpänä tarvittavana aikana olisi pidetty viiden vuoden sijasta seitsemää vuotta.

(124) Komissio myös muistuttaa, että kolmannessa pelastamista koskevassa päätöksessä tehty arvio soveltuvuudesta sisämarkkinoille perustui muun muassa Latvian viranomaisten sitoutumiseen siihen, että ne myisivät osuutensa Parex bankassa mahdollisimman nopeasti ja viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisten pelastamistoimenpiteiden myöntämisestä Parex bankalle ([32]), toisin sanoen viimeistään vuonna 2011.

(125) Edellä esitettyjen seikkojen johdosta komissio katsoo, että seitsemän vuoden erääntymisaikaa voidaan pitää lyhimpänä välttämättömänä aikana, jolla Latvian myöntämät toissijaiset lainat voidaan luokitella kokonaisuudessaan toissijaiseksi omaksi pääomaksi ja jolla voidaan varmistaa, että Parex banka saavuttaa tavoitellun vakavaraisuussuhteen Latvian pankkijärjestelmän vakauden turvaamiseksi ja pankin myyntiä koskevan sitoumuksen täyttämiseksi.

6.3.2 *Ilmoittamatta jäänyt toissijaisten lainojen erääntymisajan pidentäminen (toinen toimenpide)*

(126) Komissio ilmoitti menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä epäilevänsä sitä, että lisätuki, joka oli annettu toissijaisten lainojen erääntymisajan pidentämisenä 18 kuukaudella, voitaisiin katsoa soveltuvaksi sisämarkkinoille, koska voimassa olleen arvion mukaan toissijaisen lainan viisivuotinen erääntymisaika riitti välttämättömään, eikä soveltuvuuden tueksi ollut esitetty uusia perusteluja.

(127) Komissio panee merkille Latvian menettelyn aloittamista koskevan päätöksen jälkeen toimittamien tietojen perusteella, että vähimmäispääomavaatimuksia koskevaa lainsäädäntöä muutettiin vuonna 2013 ([33]).

(128) Komissiolle on tältä osin toimitettu FCMC:n 1 päivänä maaliskuuta 2013 Citadelelle lähettämä kirje. Kirje on pankkitoiminnan sääntelyelimen vastaus Citadelen FCMC:lle toimittamaan vakavaraisuuden arviointikertomukseen, joka käsitteli Citadelen taloudellista tilannetta 30 päivänä kesäkuuta 2012.

(129) Edellä mainitussa 1 päivänä maaliskuuta 2013 päivätyssä kirjeessä kiinnitetään ensin huomiota siihen, että FCMC:n asiakirjojen mukaan kaikkien pankkien vakavaraisuussuhteen oli oltava yli 10 prosenttia. Sen jälkeen kirjeessä todetaan selkeästi, että jos pankin ja konsernin vakavaraisuussuhde laskee alle 10 prosenttiin, katsotaan, että pankkia ja konsernia ei ole pääomitettu riittävästi ja FCMC voi määrätä korjaavia toimenpiteitä, kuten rajoittaa pankin toimintaa. Kirjeessä lisätään, että Citadelen ja sen konsernin tapauksessa konsernin vakavaraisuussuhteen oli Citadelen toiminnasta johtuvien olemassa olevien ja mahdollisten riskien kattamiseksi oltava viimeistään vuoden 2013 lopussa […] prosenttia.

(130) Kirjeen perusteella komissio hyväksyy, että Citadelen vakavaraisuussuhteen oli oltava vuoden 2013 lopulla vähintään yli 10 prosenttia, jotta se saattoi jatkaa toimintaansa normaalisti.

(131) Komissio muistuttaa, että valtiontuen myöntämisellä toissijaisten lainojen muodossa pelastamista koskevien päätösten ja Parexia koskevan lopullisen päätöksen mukaisesti oli viime kädessä tarkoitus varmistaa Parex bankan (vuoden 2010 jälkeen Citadelen) riittävä pääomitus ja siten välttää Latvian talouden vakava häiriintyminen.

([32]) Kolmannen pelastamista koskevan päätöksen johdanto-osan 21 kappale.
([33]) Muutokset on kuvailtu edellä johdanto-osan 40 kappaleessa.

(132) Näin ollen komissio hyväksyy, että Latvian oli kesäkuussa 2013 ryhdyttävä korjaaviin toimiin välttääkseen riskit, joita olisi aiheutunut siitä, että Citadele ei olisi täyttänyt odottamatta tiukennettuja valvontavaatimuksia. Ainoat vaihtoehdot välttää uusista vaatimuksista mahdollisesti seuraava pääomavaje olivat seuraavat:

a) varojen lisääminen — joko ensisijaisen tai toissijaisen oman pääoman muodossa (esim. myöntämällä uusia toissijaisia lainoja)

b) olemassa olevien toissijaisten lainojen erääntymisajan pidentäminen siten, että niiden kuoletusaikaa muutetaan ja lainoista voidaan lukea suurempi osuus pankin pääomaan.

(133) Taulukossa 2 verrataan skenaarioita, joissa — kun kaikki muut parametrit ovat samat — yhdessä toissijaisten lainojen erääntymisaikaa on pidennetty vuonna 2013 (kuten toisella toimenpiteellä tehtiin) ja toisessa lainojen ehdot on säilytetty samoina, joilla lainat alun perin myönnettiin. Laskelman perusteella komissio toteaa, että jos mikään muu tekijä ei olisi muuttunut, toissijaisten lainojen erääntymisajan säilyttäminen samana olisi johtanut siihen, että Citadele ei olisi saavuttanut vuoden 2013 loppuun mennessä 10 prosentin vakavaraisuussuhdetta.

Taulukko 2

Vakavaraisuussuhde erääntymisajan pidentämisen myötä ja ilman sitä:

Vakavaraisuussuhde prosentteina	31 päivänä joulukuuta 2013
Talousennuste ennen erääntymisajan pidentämistä 18 kuukaudella (tehty kesäkuussa 2013)	9,75
Tosiasiallinen luku 31 päivänä joulukuuta 2013 erääntymisajan pidentämisen myötä	10,30 ([1])
Pro forma -laskelma tilanteesta ilman erääntymisajan pidentämistä 18 kuukaudella	9,30

([1]) Tieto on annettu Citadelen vuoden 2013 vuosikertomuksessa, s. 75: http://west.citadele.lv/common/img/uploaded/doc/reports/annual_report_2013_en.pdf

(134) Kun otetaan huomioon, että

a) uusi pääomavaatimus oli täytettävä viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2013,

b) varainhoitotoiminnasta oli luovuttava viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2013 ja

c) toissijaisen lainan kuoletus vaikuttaa suoraan pääomasuhteeseen,

komissio myöntää, että toinen toimenpide oli tehokas ja vaikuttava ratkaisu, jonka ansiosta Citadele pystyi täyttämään uuden vakavaraisuusvaatimuksen, ja myönnetty pidennys oli lyhyin, joka riitti tavoitteen saavuttamiseen. Tämä ratkaisu ei edellyttänyt uusien varojen siirtoa (joskin se esti Latviaa saamasta takaisin varoja, jotka sille olisi muuten pitänyt maksaa takaisin). Sillä vastattiin valvontavaatimukseen, samalla kun sillä turvattiin talouden vakaus.

(135) Komissio myös panee tyytyväisenä merkille, että Citadelen vakavaraisuussuhde oli 31 päivän joulukuuta 2013 jälkeen hieman yli 10 prosenttia ([34]), mikä tukee sen näkemystä siitä, että myönnetty 18 kuukauden pidennys vastasi välttämätöntä vähimmäisaikaa.

6.3.3 *Revertalle myönnetty ilmoittamatta jäänyt maksuvalmiustuki (kolmas toimenpide)*

(136) Latvia on antanut vuodesta 2011 lähtien Revertalle maksuvalmiustukea enemmän kuin komissio on sallinut Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä niin perusskenaariota kuin pahinta skenaariota varten. Enimmäismäärät on toistettu taulukossa 3 ([35]). Taulukossa 4 esitetyt Revertan tosiasiallisesti saamat maksuvalmiustuen määrät (jotka Latvia ilmoitti tammikuussa 2014 toimittamassaan tarkistetussa rakenneuudistussuunnitelmassa) ovat toistuvasti ylittäneet Parexia koskevassa päätöksessä asetetut enimmäisrajat:

([34]) Ks. taulukko 2.
([35]) Tiedot on annettu Parexia koskevan lopullisen päätöksen taulukossa 6.

Taulukko 3

Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä asetetut enimmäisrajat Revertan maksuvalmiustuelle:

Miljoonaa Latvian latia	1.8.2010	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013
Perusskenaario	458	446	419	349	315
Paras skenaario	458	446	419	356	322
Pahin skenaario	458	446	419	344	307

Taulukko 4

Revertan hyödyntämän maksuvalmiustuen tosiasialliset määrät

Miljoonaa Latvian latia	1.8.2010	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013
Maksamatta oleva maksuvalmiustuki	446	446	428	385	363

(137) Revertalle myönnetty maksuvalmiustuki hyväksyttiin alun perin valtion talletusten muodossa osana sisämarkkinoille soveltuvia valtiontukitoimenpiteitä, jotka hyväksyttiin ensimmäisessä pelastamista koskevassa päätöksessä.

(138) Parexia koskevan lopullisen päätöksen (ja Parex bankan hyväksi ja huonoksi pankiksi jakamisen) jälkeen maksuvalmiustuki siirrettiin Citadelelle ja Revertalle. Citadele on jo maksanut kokonaisuudessaan takaisin osuutensa maksuvalmiustuesta, kun taas Revertan on pitänyt vähentää vastaanottamaansa maksuvalmiustuen määrää. Revertalle tosiasiallisesti myönnetty maksuvalmiustuen määrä ylittää kuitenkin kaikki Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä hyväksytyt enimmäisrajat.

(139) Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä esitetty arvio rakenneuudistussuunnitelmasta perustui senaikaiseen oletukseen Revertaan saatavasta likviditeettivirrasta, jonka avulla Reverta olisi voinut alkaa maksaa takaisin valtion talletusten muodossa myönnettyä maksuvalmiustukea Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä määriteltyjen määrien verran ([36]).

(140) Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä esitetyt määrät, joiden odotettiin jäävän maksamatta, vaihtelivat [0–100] miljoonasta (perusskenaario) [100–200] miljoonaan Latvian latiin (pahin skenaario). Latvian viimeisimpien kassavirtaennusteiden mukaan maksuvalmiustuen odotetaan kuitenkin ylittävän Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä asetetut enimmäisrajat vuoteen 2017 asti, kuten taulukosta 5 tulee esiin:

Taulukko 5

Revertalle vuoden 2010 rakenneuudistussuunnitelmaan nähden liikaa myönnetty maksuvalmiustuki

Miljoonaa Latvian latia	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017
Pahin skenaario (alkuperäinen rakenneuudistussuunnitelma)	[250–300]	[250–300]	[200–250]	[150–200]
Arvioitu maksuvalmiustuki (päivitetty vuonna 2014)	[300–350]	[250–300]	[250–300]	[250–300]
Erotus	(…)	(…)	(…)	(…)

([36]) Parexia koskevan lopullisen päätöksen johdanto-osan 55 kappale.

(141) Komissio ymmärtää, että kun otetaan huomioon seuraavat vaikeudet:

a) omaisuuserien heikompi laatu ja arvo kuin rakenneuudistussuunnitelmassa oli ennakoitu, ja

b) vakuuksien hidas takaisinmaksu ja oikeudenkäynnit velallisten kanssa,

käteisvarojen takaisinsaanti viivästyi kahdella vuodella (kuten edellä johdanto-osan 45 kappaleessa todettiin) siitä, mitä Parexia koskevan lopullisen päätöksen antamisen aikaan oli suunniteltu. Viive aiheutti tarpeen lisätä valtiontukea.

(142) Maksuvalmiustukea jouduttiin lisäämään, kun Revertan taloudellinen tilanne osoittautui huonommaksi kuin Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä oli ennakoitu. Komissio panee merkille, että tarjottu maksuvalmiustuki on kasvanut viime vuosina samaa tahtia kuin Revertan vaikeudet varojen takaisinsaannissa ovat lisääntyneet.

(143) Kuten edellä johdanto-osan 56 kappaleessa on todettu, Latvia väittää, että koska 118,7 miljoonan Latvian latin maksuvalmiustuesta oli muutettu pääomaksi vain 49,5 miljoonaa Latvian latia, jäljelle jäänyt 69,2 miljoonan Latvian latin osuus maksuvalmiustuesta vastasi suunnilleen sitä maksuvalmiustuen määrää, joka ylitti hyväksytyn enimmäisrajan.

(144) Komissio kuitenkin palauttaa mieliin, että kuten Parexia koskevan lopullisen päätöksen johdanto-osan 63 kappaleen b alakohdassa todetaan, ainoastaan valtion talletuksia voidaan muuttaa pääomaksi. Komissio katsookin, ettei se, että maksuvalmiustuesta muutettiin pääomaksi suunniteltua vähemmän, johtanut automaattisesti maksuvalmiustuen enimmäisrajan ylittymiseen.

(145) Komissio panee vielä merkille, että Revertan pankkitoimintalupa oli peruttu vuonna 2011, joten sen ei tarvinnut muuttaa enempää maksuvalmiustukea pääomaksi lainsäädäntöön perustuvan vakavaraisuussuhteen saavuttamiseksi. Näin ollen komissio toteaa, että pääomavaatimusten poistuminen ([37]) antoi Latvialle mahdollisuuden myöntää Revertalle vähemmän pääomapohjan vahvistamiseen tarkoitettua tukea kuin päätöksissä oli sallittu.

(146) Kun otetaan huomioon Revertan varojen takaisinsaannissa kohtaamat vaikeudet ja pääomanlisäyksen tarpeen väheneminen pankkitoimintaluvan perumisen myötä, komissio toteaa, että Revertan saama maksuvalmiustuki rajoittui lopettamismenettelyn toteuttamiseen tarvittuun vähimmäismäärään.

(147) Komissio myös toteaa, että ylimääräinen maksuvalmiustuki on vuoden 2013 pankkitiedonannossa asetetun vastuunjakovaatimuksen mukainen. Komissio erityisesti tuo esiin, että vuoden 2013 pankkitiedonannon 77 kohdan mukaisesti Parex bankan entisten osakkaiden osakepääoma on alaskirjattu kokonaisuudessaan ja että Latvia on nyt sitoutunut estämään toissijaisten lainojen antajien mahdollisuuden hyötyä lisätuesta.

6.3.4 *Citadelen varainhoitotoiminnasta luopumista koskevan sitoumuksen rikkominen (neljäs toimenpide)*

(148) Latvian viranomaiset ilmoittavat, että vallitsevan vaikean markkinatilanteen takia Latvia ei ole löytänyt Citadelen varainhoitotoiminnalle kiinnostuneita ostajia määräaikaan mennessä eikä löydä niitä myöskään lähitulevaisuudessa.

(149) Latvian viranomaiset muistuttavat, että Citadelen myynti nostettiin muiden sitoumusten joukosta keskeiseksi välineeksi, jolla puututtiin tukitoimenpiteiden aiheuttamaan kilpailun vääristymiseen. Citadelen taloudellisen tilanteen huononeminen siitä, mitä Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä oli suunniteltu, aiheutti kuitenkin sen, ettei Citadelen myyntiä saatu toteutettua suunnitellussa aikataulussa.

(150) Latvian mukaan varainhoitotoiminnan myynnin yhdistäminen Citadelen myyntiin kasvattaisi markkinoiden kiinnostusta Citadelea kohtaan ja luovutusajan pidentäminen parantaisi Citadelen uudelleenyksityistämisen mahdollisuuksia.

([37]) Kuten edellä johdanto-osan 53–57 kappaleessa on selitetty.

(151) Komissio hyväksyy väitteen siitä, että Citadelen taloudellinen tilanne on huonompi kuin alkuperäisessä rakenneuudistussuunnitelmassa oli ennakoitu. Valvonnasta vastaava toimitsijamies vahvistaa tämän arvion ([38]), ja se tulee esiin myös taulukossa 6 esitetyissä tunnusluvuissa:

Taulukko 6

Tärkeimmät taloutta kuvaavat tunnusluvut verrattuina rakenneuudistussuunnitelmaan

	31.12.2013	
	Rakenneuudistussuunnitelma	Todellinen
Toimintamenot/kokonaistulot	[50–60]	57,0 %
Arvonalennukset/nettolainat	[0–5]	2,0 %
Nettovoitto (-tappio), miljoonaa Latvian latia	[20–30]	10,8
Oman pääoman tuotto	[20–30]	8,1 %
Omavaraisuusaste	[5–10]	6,9 %
Vakavaraisuussuhde	[10–20]	11,7 %

Komissio ymmärtää, että koska Citadelen kannattavuus oli heikompi kuin alkuperäisessä rakenneuudistussuunnitelmassa olisi esitetty, sitä oli vaikea saada myydyksi tiukalla aikataululla.

(152) Komissio muistuttaa, että varainhoitotoiminnan myyntiä koskenut sitoumus samoin kuin sitoumus myydä koko Citadele oli annettu Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä kilpailun vääristymisen rajoittamiseksi, sillä nämä sitoumukset tarjosivat kilpailijoille mahdollisuuden esittää tarjouksia kyseisistä liiketoiminnoista ([39]).

(153) Komissio panee tyytyväisenä merkille, että Parexia koskevan lopullisen päätöksen antamisen jälkeen Citadele aloitti myyntiprosessin testatakseen kiinnostusta markkinoilla ja nimitti riippumattoman asiantuntijan suunnittelemaan parhaan mahdollisen myyntistrategian, kuten edellä johdanto-osan 61 ja 62 kappaleessa todetaan, eli se pyrki näin hyvässä uskossa täyttämään sitoumuksensa.

(154) Komissio toteaa, että Latvia haluaa nyt pidentää varainhoitotoiminnan myynnille asetettua määräaikaa siitä, mihin se itse sitoutui vuonna 2009. Latvia pyytää, että Parexia koskevaa lopullista päätöstä muutettaisiin siten, että varainhoitotoiminnasta luopumiselle alun perin asetettua määräaikaa lykättäisiin, jotta se voitaisiin myydä yhdessä Citadelen kanssa edellä johdanto-osan 64–68 kappaleessa annettujen uusien sitoumusten mukaisesti.

6.3.5 *Vastasuoritteet kilpailun vääristymisen lieventämiseksi ja vastuunjaon vahvistamiseksi*

(155) Jotta komissio voisi hyväksyä muutoksia lopullisiin päätöksiinsä, näiden muutosten on perustuttava uusiin sitoumuksiin, joita voidaan pitää samanarvoisina alkuperäisten kanssa ([40]). Siinä tapauksessa tukitoimenpiteiden voidaan katsoa soveltuvan sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan nojalla ainoastaan, jos alkuperäisellä päätöksellä saavutettu tasapaino säilyy ennallaan. Alkuperäisen tasapainon säilyttämiseksi uudet sitoumukset eivät saa vaikuttaa haitallisesti tuensaajan elinkelpoisuuteen, ja sitoumusten kokonaisvaikutuksen on pysyttävä vastuunjaon ja vastasuoritteiden näkökulmasta samana, kun otetaan huomioon sovellettavien komission tiedonantojen vaatimukset.

([38]) Valvonnasta vastaavan toimitsijamiehen 9 päivänä toukokuuta 2014 toimittama kertomus tilanteesta 31 päivänä joulukuuta 2013.
([39]) Parexia koskevan lopullisen päätöksen johdanto-osan 152 kappale.
([40]) Samankaltaisia päätöksiä on tehty esimerkiksi seuraavissa asioissa SA.29833 KBC — Tiettyjen KBC:n luovutusten määräajan pidentäminen ja rakenneuudistusta koskevien sitoumusten muuttaminen (EUVL C 135, 9.5.2012, s. 5); SA.29833 KBC — Valtion suojaustoimenpiteen vaiheittaisen lopettamisen nopeuttaminen ja KBC:n rakenneuudistussuunnitelman muuttaminen (EUVL C 163, 8.6.2013, s. 1); SA.34539 Commerzbank — Commerzbankin rakenneuudistussuunnitelman muuttaminen (EUVL C 177, 20.6.2012, s. 20).

(156) Komissio suhtautuu myönteisesti Latvian ehdottamiin sitoumuksiin sellaisina kuin ne on esitetty edellä johdanto-osan 64–73 kappaleessa, sillä niillä ehkäistään ensimmäisestä, toisesta, kolmannesta ja neljännestä toimenpiteestä mahdollisesti aiheutuvia kilpailun vääristymiä ja varmistetaan tukea saavien pankkien osakkeenomistajien asianmukainen osallistuminen vastuunjakoon.

(157) Rakenneuudistustiedonannon 4 jaksossa edellytetään kilpailun vääristymistä rajoittavien tehokkaiden ja oikeasuhteisten toimenpiteiden toteuttamista.

(158) Parexia koskevaan lopulliseen päätökseen sisältyi lukuisia tällaisia toimenpiteitä, joista keskeisin oli Latvian sitoutuminen Citadelesta luopumiseen tai siitä luopumisen hoitamiseen viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2015 ([41]). Komissio piti sitoumuksia myydä Citadele sovitussa aikataulussa ja pienentää pankin kokoa ja toimintaa markkinoilla riittävinä ja tarkoituksenmukaisina toimenpiteinä Parex bankalle myönnetyn valtiontuen aiheuttaman kilpailun vääristymisen estämiseksi.

(159) Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä komissio katsoi, että sekä toissijaisen lainan alun perin suunniteltua pidempi erääntymisaika että sen pidentäminen 18 kuukaudella vuonna 2013 tarjosivat Parex bankalle lisäetua suhteessa siihen muotoon, jossa toissijainen laina hyväksyttiin pelastamista koskevissa päätöksissä ja Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä.

(160) Komissio suhtautuu myönteisesti Latvian tarjoamaan sitoumukseen siirtää Citadelen myynnin määräaikaa, joka on nyt 31 päivä joulukuuta 2015, aikaisempaan ajankohtaan […] keinona kompensoida toissijaisten lainojen pidennetystä erääntymisajasta syntyvää lisäetua. Citadelen myynnin nopeuttaminen edistää tasapuolisten toimintaedellytysten säilymistä.

(161) Komissio panee lisäksi merkille, että Latvia on antanut selkeän sitoumuksen […], jos myyntiä ei toteuteta aikaistettuun määräaikaan mennessä. Tämä sitoumus on ylimääräinen suojatoimenpide (jollaista alkuperäisessä rakenneuudistussuunnitelmassa ei ollut yksiselitteisesti esitetty), jolla varmistetaan kilpailun vääristymisen asianmukainen lieventäminen, sillä alle […] Citadele aikoo […]

(162) Komissio myös panee tyytyväisenä merkille, että Latvia on sitoutunut vähentämään edellä johdanto-osan 69 kappaleessa esitetyn mukaisesti pääomaa, jonka Latvian viranomaiset voivat tarjota Revertalle.

(163) Rakenneuudistustiedonannon 3 jaksossa määrätään, että pankin ja sen osakkeenomistajien olisi osallistuttava rakenneuudistuksen kustannuksiin niin pitkälti kuin mahdollista, jotta tuki voidaan rajoittaa välttämättömään ja kilpailun vääristymistä voidaan rajoittaa ja estää moraalikato.

(164) Komissio tuo esiin ylimääräisen vastasuoritteen, jota Latvia on ehdottanut varmistaakseen, etteivät kolmannet osapuolet pääse hyötymään Revertalle myönnetystä lisätuesta, eli vahvistettua vastuunjakoa koskevan sitoumuksen, joka on kuvailtu edellä johdanto-osan 70–73 kappaleessa.

(165) Latvia on sitoutunut siihen, että Citadele ja Reverta (entinen Parex banka) sekä niiden sidosyritykset eivät maksa yhdellekään lainanantajalle tai osakkeenomistajalle, joka ei ole Latvian tasavalta tai EBRD, mitään (maksettavaa tai kertynyttä) korkoa, osinkokorkoa tai kuponkikorkoa olemassa olevista pääomasijoitusvälineistä (mukaan luettuina etuosakkeet, B-sarjan osakkeet ja ylemmän ja alemman toissijaisen oman pääoman ehtoiset sijoitusvälineet) tai käytä mitään näihin liittyvää maksukehotusoikeutta paitsi, jos ja kunnes Revertalle ja/tai Citadelelle myönnetty valtiontuki on maksettu kokonaisuudessaan takaisin ja ellei tähän ole lainmukaista velvollisuutta. Lisäksi Latvia sitoutuu poistamaan tällaiset lainmukaiset velvollisuudet mahdollisimman nopeasti ja joka tapauksessa viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2015. Tämä tarkoittaa, että olemassa olevien pääomasijoitusvälineiden haltijat eivät saa mitään maksua, sillä olemassa oleviin pääomasijoitusvälineisiin ei liity mitään sitovaa kuponkia, joten ne luokitellaan Revertan realisoinnissa (joka toteutetaan vuoden 2017 loppuun mennessä) etuoikeutettua saatavaa huonompaan asemaan. Revertan oma pääoma on negatiivinen, joten tällaisten pääomasijoitusvälineiden haltijoiden on käytännössä mahdotonta saada mitään maksua tai korvausta.

(166) Edellä johdanto-osan 165 kappaleessa mainittujen sitoumusten lisäksi Latvia sitoutuu vielä olemaan maksamatta takaisin jäljellä olevien lainojen pääomaa paitsi, jos ja kunnes Revertalle/Citadelelle myönnetty valtiontuki on maksettu kokonaisuudessaan takaisin siinä määrin kuin on tarpeellista Revertan negatiivisen nettoarvon kattamiseksi ja mikäli tätä varten on olemassa oikeusperusta. Tätä varten jäljellä olevien lainojen pääomaa joko i) koskee sitova määräys, jonka mukaan jäljellä oleviin toissijaisiin lainoihin liittyvät maksut eivät eräänny

([41]) Parexia koskevan lopullisen päätöksen johdanto-osan 76 kappale.

tai lankea maksettaviksi tai ii) se muutetaan äänivallattomaksi ensisijaiseksi omaksi pääomaksi tai iii) se alaskirjataan. Koska kansallisessa lainsäädännössä ei ole nykyään asianmukaista oikeusperustaa, joka mahdollistaa tämän sitoumuksen täyttämisen, Latvia sitoutuu vielä toteuttamaan kaikki tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että sitoumuksen täyttämiseen tarvittavat lakisäännökset vahvistetaan viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2015.

(167) Komissio on tyytyväinen edellä johdanto-osan 165 ja 166 kappaleessa esitettyihin Latvian sitoumuksiin, sillä ne lisäävät vastuunjakoa, kun niillä pyritään rajoittamaan Revertan ja Citadelen jäljellä oleviin toissijaisiin lainoihin ja pääomasijoitusvälineisiin liittyvää pääoman ja korkojen maksua.

(168) Edellä esitetyn johdosta komissio katsoo, että 5.5 kohdassa mainittuja Latvian ehdottamia vastasuoritteita voidaan pitää riittävinä ja samanarvoisina (tehokkuuden puolesta) kuin niitä, joita Latvia on ehdottanut aiemmin ja jotka komissio on hyväksynyt Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä, sellaisena kuin sitä on muutettu muutoksia koskevalla päätöksellä. Ehdotetuilla vastasuoritteilla tavoitellaan samaa tavoitetta eli kilpailun vääristymisen rajoittamista. Ne on kohdennettu oikein, sillä niillä on tarkoitus rajoittaa kilpailun vääristymistä juuri niillä markkinoilla, joilla Citadele toimii.

(169) Näin ollen komissio toteaa, että muutetut sitoumukset ovat samanarvoisia kuin alkuperäiset elinkelpoisuuden palauttamisen, vastuunjaon ja kilpailun vääristymisen lieventämisen osalta. Alkuperäisten sitoumusten korvaaminen uusilla sitoumuksilla ei vaikuta tuen soveltuvuuteen sisämarkkinoille, mikä on vahvistettu Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä sellaisena kuin sitä on muutettu muutoksia koskevalla päätöksellä.

7. **PÄÄTELMÄT**

(170) Komissio pitää valitettavana, että Latvia toteutti ensimmäisen, toisen ja kolmannen toimenpiteen SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan vastaisesti ja että se rikkoi sitoumuksensa luopua Citadelen varainhoitotoiminnasta Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä esitettyyn määräaikaan mennessä (neljäs toimenpide).

(171) Edellä esitetyistä syistä ja ottaen huomioon Latvian ja Citadelen antamat uudet sitoumukset, komissio

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Seuraavat toimenpiteet ovat SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea:

a) toissijaisten lainojen myöntäminen Parex bankalle erääntymisajalla, joka alun perin ylitti pelastamista koskevissa päätöksissä ja Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä hyväksytyn erääntymisajan (ensimmäinen toimenpide);

b) 18 kuukauden lisäajan myöntäminen Citadelelle 37 miljoonan Latvian latin toissijaisten lainojen erääntymisaikaa varten (toinen toimenpide);

c) komission Parexia koskevassa lopullisessa päätöksessä hyväksymät enimmäisrajat ylittävän maksuvalmiustuen myöntäminen Revertalle (kolmas toimenpide).

2 artikla

Edellä 1 artiklassa tarkoitetut tukitoimenpiteet soveltuvat sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisesti liitteessä I esitettyjen Latvian antamien sitoumusten myötä.

3 artikla

Valtiontuesta C 26/09 (ex N 289/09), jonka Latvia aikoo myöntää AS Parex bankan rakenneuudistukseen, 15 päivänä syyskuuta 2009 annetun komission päätöksen K(2010) 6202 final corr. johdanto-osan 73 kappaleessa esitetyt määräajat, jolloin Citadelen varainhoitotoiminnasta on viimeistään luovuttava ja jotka ovat 30 päivänä kesäkuuta 2013 ilman luovutuksesta vastaavaa toimitsijamiestä tai 31 päivänä joulukuuta 2013 luovutuksesta vastaavan toimitsijamiehen kanssa (neljäs toimenpide), muutetaan liitteessä II esitetyn Latvian antaman sitoumuksen mukaisesti.

4 artikla

Tämä päätös on osoitettu Latvian tasavallalle.

Tehty Brysselissä 9 päivänä heinäkuuta 2014.

Komission puolesta
Joaquín ALMUNIA
Varapuheenjohtaja

LIITE I

Latvian viranomaiset tarjoutuvat selventämään ja vahvistamaan sitoumuksiaan jäljellä olevien toissijaisten lainojen pääoman ja korkojen osalta seuraavasti:

a) Citadele ja Reverta (entinen Parex banka) sekä niiden sidosyritykset eivät maksa yhdellekään lainanantajalle tai osakkeenomistajalle, joka ei ole Latvian tasavalta tai Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki (EBRD), (maksettavaa tai kertynyttä) korkoa, osinkokorkoa tai kuponkikorkoa olemassa olevista pääomasijoitusvälineistä (mukaan luettuina etuosakkeet, B-sarjan osakkeet ja ylemmän ja alemman toissijaisen oman pääoman ehtoiset sijoitusvälineet) tai käytä mitään näihin liittyvää maksukehotusoikeutta paitsi, jos ja kunnes Revertalle ja/tai Citadelelle myönnetty valtiontuki on maksettu kokonaisuudessaan takaisin ja ellei tähän ole lainmukaista velvollisuutta. Jos tällaisia lainmukaisia velvollisuuksia on olemassa, Latvian viranomaiset pyrkivät poistamaan ne mahdollisimman nopeasti (ja joka tapauksessa viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2015).

b) Latvian viranomaiset myös sitoutuvat olemaan maksamatta takaisin jäljellä olevien lainojen pääomaa (paitsi jos ja kunnes Revertalle/Citadelelle myönnetty valtiontuki on maksettu kokonaisuudessaan takaisin),

   i) jota koskee sitova määräys, jonka mukaan jäljellä oleviin toissijaisiin lainoihin liittyvät maksut eivät eräänny tai lankea maksettaviksi; tai

   ii) joka muutetaan äänivallattomaksi ensisijaiseksi omaksi pääomaksi; tai

   iii) joka alaskirjataan;

   siinä määrin kuin on tarpeellista Revertan negatiivisen nettoarvon kattamiseksi ja mikäli tätä varten on olemassa oikeusperusta.

c) Latvian viranomaiset toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että kaikki edellä esitettyjen sitoumusten täyttämiseen tarvittavat lakisäännökset vahvistetaan viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2015.

d) Latvian viranomaisten Revertalle myöntämän pääoman enimmäismäärää lasketaan aiemmasta 118,7 miljoonasta Latvian latista 49,5 miljoonaan Latvian latiin.

LIITE II

1) Latvian viranomaiset ja Citadele sitoutuvat pyrkimään parhaansa mukaan saamaan mahdollisimman pian ja joka tapauksessa viimeistään […] sitovia tarjouksia Latvian tasavallan Citadelessa omistaman osuuden (mukaan lukien varainhoitotoiminnan) myyntiä varten. Myynti toteutetaan viimeistään […]. Latvian tasavalta (ja sen neuvonantaja) voi vapaasti valita myyntitoimenpiteen muodon ja yksityiskohdat (esim. yrityskauppa tai listautuminen), kunhan Latvian tasavalta lopulta luopuu koko osuudestaan Citadelessa viimeistään […]. Jos myynti toteutetaan listautumisena, Latvian tasavalta sitoutuu vahvistamaan Latvian FCMC:n kanssa lopullisen listalleottoesitteen viimeistään […].

2) Latvian viranomaiset ja Citadele myös sitoutuvat siihen, että ne nimittävät luovutuksesta vastaavan toimitsijamiehen, jos ne eivät ole […] mennessä saaneet sitovia tarjouksia tai listautumisen tapauksessa ne eivät ole vahvistaneet FCMC:n kanssa listalleottoesitettä. Siinä tapauksessa Latvian tasavalta ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaakseen, että luovutuksesta vastaava toimitsijamies nimitetään ja aloittaa toimintansa viimeistään […]. Citadelen myyntiä hoitava taloudellinen neuvonantaja voidaan nimittää luovutuksesta vastaavaksi toimitsijamieheksi […] alkaen. Jos luovutuksesta vastaava toimitsijamies nimitetään, Latvian viranomaiset ja Citadele sitoutuvat ottamaan vastaan kaikkia osapuolia sitovia ja peruuttamattomia tarjouksia […] mennessä ja tekemään sitovan ja peruuttamattoman sopimuksen koko Latvian tasavallan Citadelessa omistaman osuuden myynnistä viimeistään […], siten että myynti toteutetaan viimeistään […].

3) Lisäksi Latvian viranomaiset ja Citadele sitoutuvat siihen, että […] mennessä Citadele […] uuden liiketoiminnan ja Citadelen jäljellä oleva liiketoiminta […], ellei Latvian tasavalta ole […] mennessä tehnyt sitovaa ja peruuttamatonta sopimusta siitä, että koko Latvian tasavallan Citadelessa omistaman osuuden myynti toteutetaan viimeistään […] tai ellei Latvian tasavalta saa listautumisen yhteydessä myytyä koko osuuttaan uudessa pankissa […] mennessä.

4) Latvian viranomaiset ja Citadele sitoutuvat saattamaan koko Latvian tasavallan Citadelessa omistaman osuuden myyntiä koskevan myynti- ja ostotoimenpiteen päätökseen […] mennessä. Jos osuutta ei ole myyty […] mennessä, ne sitoutuvat siihen, että Citadele […] uuden liiketoiminnan ja Citadelen jäljellä oleva liiketoiminta […] aiemmasta […].

5) Jos Citadele […] missään edellä esitetyssä tapauksessa, Latvian tasavalta ja/tai Citadele voi myydä ja siirtää minkä tahansa kolmansien osapuolien etuihin vaikuttavan Citadelen liiketoiminnan osan tällaiselle kolmannelle osapuolelle ([…] periaatteita noudattaen ja ilman uutta valtiontukea).